

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ: ΙΣΧΥΡΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ – ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

Εισηγητής: Ανδρέας Φερώνας
Επίκουρος Καθηγητής

Θεσμοί Κοινωνικής Ευθύνης και Κοινωνική Αλληλεγγύη
του Π.Μ.Σ. «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία» του Τμήματος
Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του ΕΚΠΑ

Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου
Τμήμα Κοινωνικής και Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Δομή παρουσίασης

A. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ: ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1. Από τη φτώχεια στον κοινωνικό αποκλεισμό
2. Τα χαρακτηριστικά του κοινωνικού αποκλεισμού
3. Αίτια και παράγοντες κοινωνικού αποκλεισμού
4. Η μέτρηση του κοινωνικού αποκλεισμού
5. Ευπαθείς κοινωνικές ομάδες

B. ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ

1. Ένα κοινωνικό κράτος ακατάλληλο για κρίσεις
2. Η πρόσβαση σε εισόδημα και οικονομικούς πόρους
3. Η πρόσβαση στην εργασία
4. Η πρόσβαση στην κοινωνική ασφάλιση
5. Η πρόσβαση στην υγεία
6. Η πρόσβαση στην κοινωνική πρόνοια

ΜΕΡΟΣ Α.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ: ΤΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1. Από τη φτώχεια στον κοινωνικό αποκλεισμό

- Οι έννοιες της **κοινωνικής ανισότητας και της φτώχειας** συνιστούσαν παραδοσιακά το **αδιαμφισβήτητο «παράδειγμα»** της κοινωνιολογικής ανάλυσης, αλλά και το κατεξοχήν αντικείμενο πολιτικής παρέμβασης σε υπερεθνικό και εθνικό επίπεδο.
- Η Κοινωνική Ανισότητα αναφέρεται στην **άνιση κατανομή ή / και την άνιση πρόσβαση** ατόμων ή ομάδων στους κοινωνικούς πόρους
- **Αξιολόγηση**: καλύτερο-χειρότερο
- **Ιεράρχηση**: ανώτερο - κατώτερο
- Εκφράζει μια **κάθετη** αντίληψη της κοινωνικής δομής
- Η αξιολόγηση και ιεράρχηση μπορεί να στηρίζεται σε **βιολογικά και σε κοινωνικά χαρακτηριστικά**

1. Από τη φτώχεια στον κοινωνικό αποκλεισμό

Απόλυτη φτώχεια

- **Αγγλοσαξονική** θεωρητική παράδοση
- Αναφέρεται στην οικονομική κατάσταση που χαρακτηρίζεται από **έλλειψη επαρκών πόρων για την ικανοποίηση βασικών αναγκών** (τροφή, στέγαση, ένδυση κλπ).
- Μονάδα ανάλυσης το **άτομο ή το νοικοκυριό**
- Η Παγκόσμια Τράπεζα ορίζει ως κατώφλι της «απόλυτης φτώχειας», τη διαβίωση με λιγότερο από **1.5 δολάριο την ημέρα**.
- Χρησιμοποιείται κυρίως στις αναπτυσσόμενες χώρες
- Με όρους ανισότητας, αναφέρεται στο **κατώτερο επίπεδο** της κατανομής.

1. Από τη φτώχεια στον κοινωνικό αποκλεισμό

Σχετική φτώχεια

- Απορρέει από την αντίληψη ότι οι ανάγκες δεν είναι βιολογικά δεδομένες, αλλά προσδιορίζονται από **κοινωνικούς και πολιτισμικούς παράγοντες**
- Ορίζεται σε άμεσο συσχετισμό με τις ανάγκες που δημιουργούνται μέσα σε μία κοινωνία σε μια ορισμένη χρονική περίοδο
- Αναφέρεται σε νοικοκυριά των οποίων το βιοτικό επίπεδο απέχει τόσο πολύ από το γενικό βιοτικό επίπεδο της κοινωνίας στην οποία ανήκουν, ώστε δεν είναι σε θέση να συμμετέχουν σε συνηθισμένες καθημερινές δραστηριότητες (Townsend, 1979).
- Χρησιμοποιείται κυρίως στις αναπτυγμένες χώρες

Στο επίπεδο της ΕΕ, το όριο της σχετικής φτώχειας ορίζεται στο 60% του διάμεσου συνολικού ισοδύναμου διαθέσιμου εισοδήματος του νοικοκυριού

1. Από τη φτώχεια στον κοινωνικό αποκλεισμό

Από τα τέλη της δεκαετίας του '80, μια σειρά αλληλένδετων εξελίξεων επέδρασαν στην υποχώρηση αυτού του κυρίαρχου «παραδείγματος»

- Η μετάβαση στη **μετα-βιομηχανική κοινωνία**
- Η ανάπτυξη των **κοινωνικών κινημάτων** (φύλο, φυλή) και **νέων μορφών εκμετάλλευσης και κοινωνικών διαχωρισμών** (κοινωνικός κατακερματισμός – αποδόμηση των κοινωνικών τάξεων – εξατομίκευση)
- Η εμφάνιση νέων **πολυδιάστατων μορφών αποστέρησης**, με αποτέλεσμα διάφορες ομάδες του πληθυσμού να μένουν εκτός, ή στο περιθώριο, μιας γενικότερης ευημερίας.
- Οι **πολιτικοί** λόγοι

1. Από τη φτώχεια στον κοινωνικό αποκλεισμό

- Οι εξελίξεις αυτές σηματοδότησαν μια σταδιακή μετάβαση του παραδείγματος από την έννοια της φτώχειας στην έννοια του κοινωνικού αποκλεισμού:
- Επικράτηση της αντίληψης ότι στη μεταβιομηχανική κοινωνία υπάρχει μια κατηγορία ανθρώπων «πέρα» από κάθε έννοια τάξης και «αποκλεισμένη» από μια κοινωνία στην οποία δεν έχουν κανένα ρόλο

1. Από τη φτώχεια στον κοινωνικό αποκλεισμό

- **Γαλλία (1974):** Ο R. Lenoir με το βιβλίο του, Les Exclus εγκαινιάζει τη σύγχρονη χρήση της έννοιας του «κοινωνικού αποκλεισμού». Αποκλεισμένοι αυτοί που εξέπιπταν του δικτύου κοινωνικής προστασίας
- **Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1988):** δημοσιεύει ένα κείμενο στο οποίο γίνεται λόγος για κοινωνικό αποκλεισμό, περιθωριοποίηση και νέες μορφές φτώχειας,
- **Συμβούλιο της ΕΕ (1989):** υιοθετεί Ψήφισμα για καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού
- **Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1989):** Αντί για Φτώχεια 4, υιοθέτηση Προγράμματος για την κοινωνική ενσωμάτωση των «μη ευνοημένων ομάδων»
- **Ευρωπαϊκή Επιτροπή (1990):** Σύσταση Παρατηρητηρίου για τον κοινωνικό αποκλεισμό.
- Από τότε παρατηρείται μια **ραγδαία αύξηση της χρήσης του κοινωνικού αποκλεισμού**

1. Από τη φτώχεια στον κοινωνικό αποκλεισμό

- **Ηνωμένο Βασίλειο:** Ο όρος «κοινωνικός αποκλεισμός», υιοθετείται από την κυβέρνηση των Νέων Εργατικών (1997) αντικαθιστώντας την παραδοσιακή δέσμευση των σοσιαλδημοκρατών με την φτώχεια και την ανισότητα (από την αναδιανομή στην ενσωμάτωση)
- **ΗΠΑ:** Επικρατούν οι όροι «γκέτο», και «υπο-τάξη» (underclass) μάλλον, παρά κοινωνικός αποκλεισμός, αλλά οι έννοιες δεν είναι ασύνδετες μεταξύ τους.
- **Αναπτυσσόμενες χώρες:** Το Πρόγραμμα των Ηνωμένων Εθνών για την ανάπτυξη ανέδειξε τη σημασία της πραγμάτωσης των δικαιωμάτων
- **Ελλάδα (1990):** Ενασχόληση της επιστημονικής κοινότητας στο πλαίσιο λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου για τον κοιν. Αποκλεισμό

1. Από τη φτώχεια στον κοινωνικό αποκλεισμό

■ Κοινωνικός αποκλεισμός

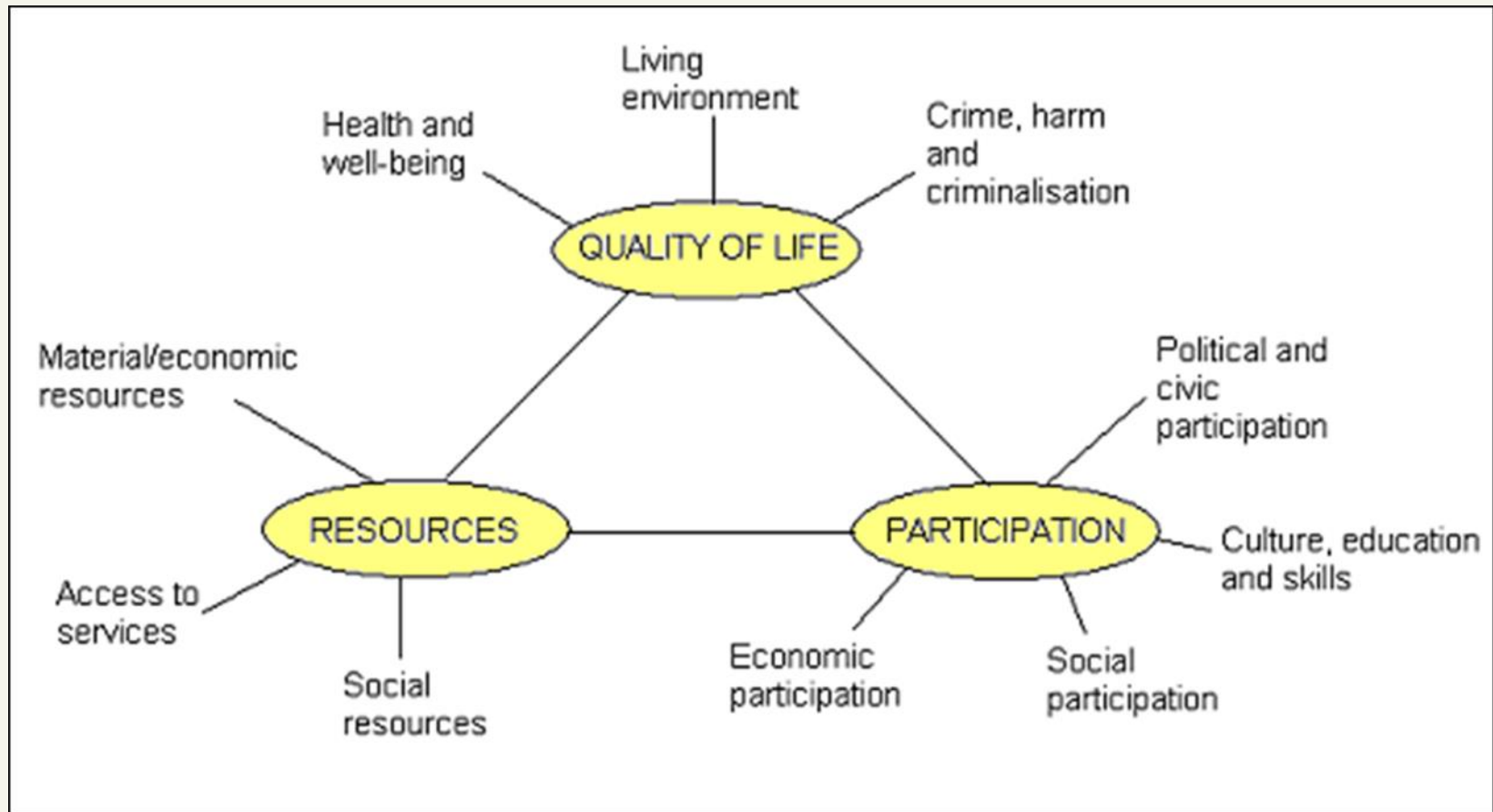
Δεν υπάρχει ένας καθολικά αποδεκτός ορισμός για τον «κοινωνικό αποκλεισμό».

Ωστόσο, στον πυρήνα της έννοιας του κοινωνικού αποκλεισμού βρίσκεται:

- Η **έλλειψη ή παρεμπόδιση από πόρους, δικαιώματα, αγαθά και υπηρεσίες**, και την **αδυναμία συμμετοχής** στις συνηθισμένες σχέσεις και δραστηριότητες, που είναι διαθέσιμες στην πλειοψηφία των ανθρώπων στην κοινωνία, είτε στον οικονομικό, κοινωνικό, πολιτισμικό, ή πολιτικό πεδίο (Levitas, 2007)
- Πιο απλά θα λέγαμε ότι ο κοινωνικός αποκλεισμός αναφέρεται στην **αδυναμία πρόσβασης σε βασικούς κοινωνικούς θεσμούς**, όπως είναι η αγορά εργασίας, το σύστημα υγείας, το εκπαιδευτικό σύστημα, το κράτος, η κοινότητα.

2. Τα χαρακτηριστικά του κοινωνικού αποκλεισμού

Πολυδιάστατη έννοια – π.χ. B-SEM

2. Τα χαρακτηριστικά του κοινωνικού αποκλεισμού (Barnes, 2005)

Απόλυτη φτώχεια	Σχετική φτώχεια	Κοινωνικός αποκλεισμός
Μονοδιάστατη	Πολυδιάστατη	Πολυδιάστατη
Φυσικές ανάγκες	Φυσικές ανάγκες Υλικές ανάγκες	Φυσικές ανάγκες Υλικές ανάγκες Κοινωνική συμμετοχή
Διανεμητική	Διανεμητική	Διανεμητική Σχεσιακή
Στατική	Στατική	Δυναμική - διαδικασία
Άτομο - νοικοκυριό	Άτομο - νοικοκυριό	Άτομο – νοικοκυριό Ευπαθείς ομάδες Τοπική κοινωνία
Κάθετη αντίληψη κοινωνικής δομής	Κάθετη αντίληψη κοινωνικής δομής	Οριζόντια διχοτομική αντίληψη κοινωνικής δομής

3. Αίτια και παράγοντες κοινωνικού αποκλεισμού

- Δεν υπάρχει συμφωνία για τα αίτια ή τους παράγοντες που οδηγούν στον κοινωνικό αποκλεισμό.
- Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των εναλλακτικών ορισμών για τον κοινωνικό αποκλεισμό απορρέουν από διαφορετικά θεωρητικά παραδείγματα και συνδέονται με διαφορετικά πολιτικο-ιδεολογικά προτάγματα.
- Κάθε θεωρητικό παράδειγμα αποδίδει ένα ιδιαίτερο νόημα στην έννοια της ισότητας-ανισότητας, και κατ' επέκταση στις αιτίες ή τους παράγοντες που οδηγούν στον κοινωνικό αποκλεισμό, με προφανείς επιπτώσεις στο επίπεδο χάραξης αλλά και αξιολόγησης των πολιτικών παρεμβάσεων.

3. Αίτια και παράγοντες κοινωνικού αποκλεισμού

Τρία παραδείγματα για τον κοινωνικό αποκλεισμό – Silver, 1994

Μοντέλο	Θεωρητική παράδοση	Αιτία κοινωνικού αποκλεισμού	Πολιτικές καταπολέμησης
Αλληλεγγύης (Solidarity)	Γαλλική δημοκρατική παράδοση (French Republicanism) Rousseau Durkheim	Διάρρηξη των συλλογικών αξιών Διάρρηξη του κοινωνικού δεσμού μεταξύ ατόμου – κοινωνίας	Κοινωνικά δικαιώματα και υποχρεώσεις απέναντι στην εθνική αλληλεγγύη Σπουδαιότητα των δημοσίων θεσμών
Εξειδίκευσης (Specialization)	Αγγλοσαξονική φιλελεύθερη παράδοση	Αποτυχίες της αγοράς Αδυναμία υλοποίησης ατομικών δικαιωμάτων Διακρίσεις	Δικαιώματα και υποχρεώσεις συμβατικού τύπου Περιορισμένη κρατική παρέμβαση
Μονοπωλίου (Monopoly)	Ευρωπαϊκή αριστερά Marx Weber	Άνιση πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες στη βάση ιεραρχικών σχέσεων εξουσίας Κοινωνική περιχαράκωση (social closure)	Επέκταση δικαιωμάτων που απορρέουν από την «ιδιότητα του πολίτη» (citizenship) πλήρη συμμετοχή στην κοινωνία

3. Αίτια και παράγοντες κοινωνικού αποκλεισμού

Τρεις «πολιτικοί λόγοι» για τον κοινωνικό αποκλεισμό – Levitas, 2005

RED	SID	MUD
<ul style="list-style-type: none"> Ο κοινωνικός αποκλεισμός ως αποτέλεσμα της φτώχειας και της μη εκπλήρωσης δικαιωμάτων Χαμηλό εισόδημα Αναδιανομή Δικαιώματα πολίτη	<ul style="list-style-type: none"> Ο κοινωνικός αποκλεισμός ως έλλειψη αμειβόμενης εργασίας Ανεργία ή οικονομική αδράνεια Ενσωμάτωση στην αγορά εργασίας	<ul style="list-style-type: none"> Έμφαση στις ηθικές και πολιτισμικές αξίες των φτωχών Οι «επικίνδυνες τάξεις» Εστίαση σε συγκεκριμένες κοιν. ομάδες

4. Η «μέτρηση» του κοινωνικού αποκλεισμού

Ο καθορισμός κοινών δεικτών μέτρησης δύσκολο εγχείρημα αφού:

- Δεν υπάρχει ένας ορισμός του φαινομένου αποδεκτός από όλα τα κράτη μέλη
- Η ανάπτυξη ποιοτικών δεικτών είναι ιδιαίτερα δυσχερής
- Είναι εξαιρετικά δύσκολη η αξιολόγηση της επίδρασης των πολιτικών στη βελτίωση των δεικτών
- Χρειάζεται ακόμη πολλή δουλειά προκειμένου να αποτυπωθούν όλες οι πτυχές του κοινωνικού αποκλεισμού
- Είναι ανάγκη να διερευνηθεί η δυνατότητα άντλησης πληροφοριών για άτομα και κοινωνικές ομάδες που δεν αντιπροσωπεύονται στις δειγματοληπτικές έρευνες νοικοκυριών

4. Η «μέτρηση» του κοινωνικού αποκλεισμού

Ο τριπλός δείκτης της ΕΕ

Risk of poverty

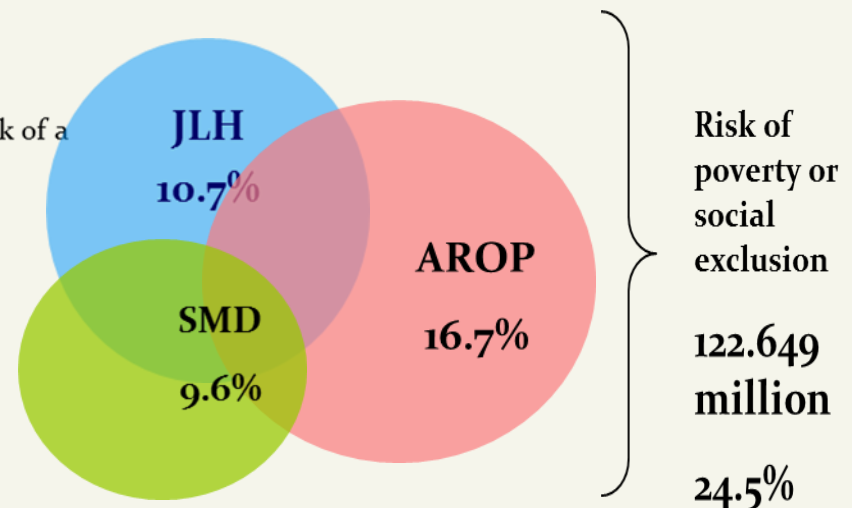
- People living with less than 60% of the national median income
- Poverty lines vary from 200€/month to more than 3000€
- «Resources so low as to exclude them from the way of life of the MS »

Severe material deprivation

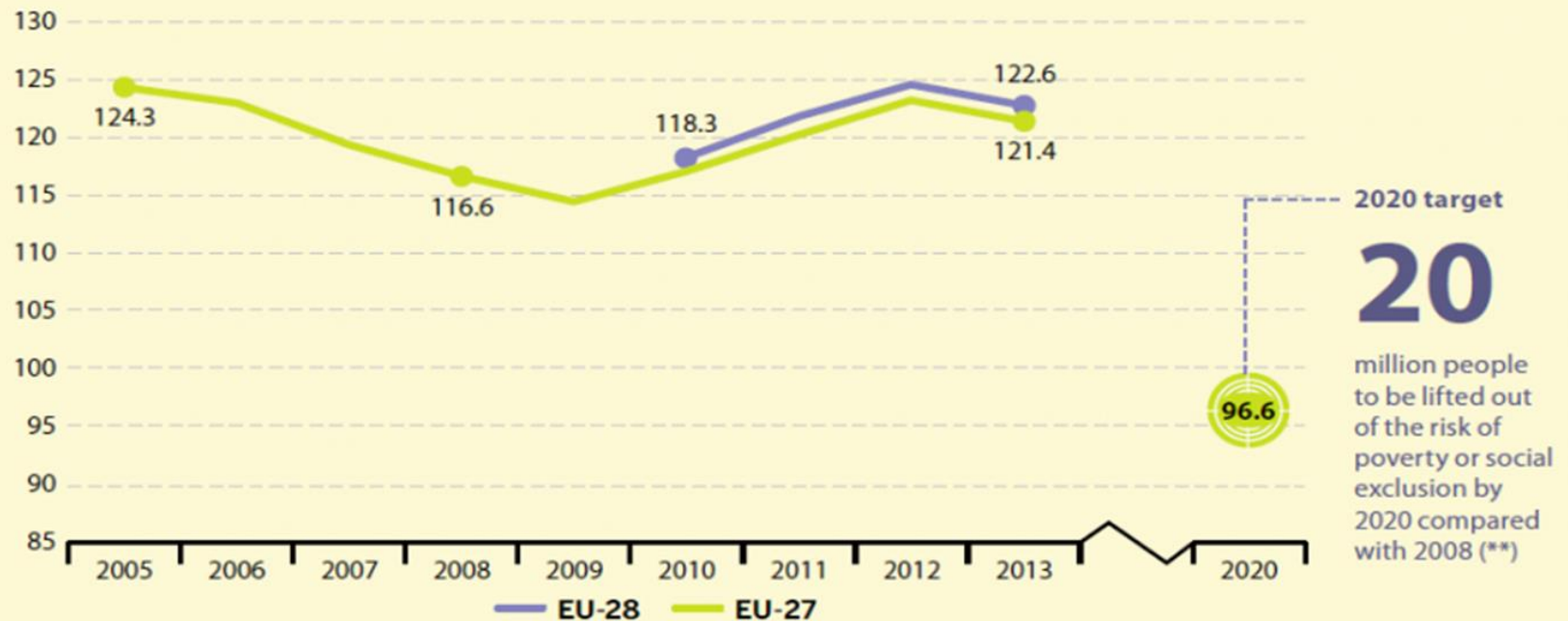
- A **non monetary** measure of living conditions
- at least 4 out of 9 deprivations: pay the rent, keep home warm, eat meat or protein every second day, enforced lack of a car, a washing machine...
- Single European threshold, reflecting different living standards across the EU

People living in households with very low work intensity (“jobless households”)

- **long-term exclusion** from the labour market for workers and dependant family members
- Households where people aged 18-59, not students have no work or worked less than 1 day / week on average during the year

4. Η «μέτρηση» του κοινωνικού αποκλεισμού Ευρώπη 2020 -Η πρόοδος σε σχέση με το στόχο

(*) 2013 data are estimates; EU-27 data for 2005 and 2006 are estimates.

(**) The overall EU target (referring to the EU-27, i.e. the 27 EU countries before the accession of Croatia) is to lift at least 20 million people out of the risk of poverty or social exclusion by 2020. Due to the structure of the survey on which most of the key social data is based (the EU Statistics on Income and Living Conditions), a large part of the main social indicators available in 2010, when the Europe 2020 strategy was adopted, referred to 2008 as the most recent year of data available. This is why monitoring of progress towards the Europe 2020 strategy's poverty target takes 2008 as a baseline year.

Due to regular updates, the target value has been revised compared with the previous publication.

5. Κοινωνικός αποκλεισμός: Μια αποτίμηση

Η προστιθέμενη αξία (1)

- Η έννοια του κοινωνικού αποκλεισμού, εξακολουθεί να προσφέρει μια πιο περιεκτική και ολιστική εικόνα της αποστέρησης,
 - Εστιάζοντας **στον πολυδιάστατο χαρακτήρα** της αποστέρησης
 - Εστιάζοντας σε μια **δυναμική ανάλυση των διαδικασιών** και των θεσμών
 - Έμφαση στο **σχεσιακό χαρακτήρα** των διαδικασιών
 - Αναδεικνύοντας τη σημασία της **χωρικής διάστασης της αποστέρησης**,
 - Εστιάζει στον **φορέα (agency)** απομακρύνοντας την ευθύνη από το άτομο
 - **Ενοποιεί τη μάχη ενάντια στις ποικίλες μορφές της κοινωνικής ανισότητας** και μπορεί να **προσαρμοστεί** σε όλα τα κοινωνικά πλαίσια

5. Κοινωνικός αποκλεισμός: Μια αποτίμηση

Η κριτική (2)

- Η πολλαπλότητα ορισμών, ιδεολογικών τοποθετήσεων και ερμηνειών οδηγεί στην **έλλειψη θεωρίας**
- «Κατηγορείται» για **ασάφεια και αοριστία**
- **Χρησιμοποιείται αδιάκριτα μαζί με άλλες παρεμφερείς έννοιες** όπως αυτές της φτώχειας, της αποστέρησης, της κοινωνικής απομόνωσης
- Απαιτείται, λοιπόν, κάθε φορά **αυστηρή οριοθέτηση** του πεδίου έρευνας και των ορισμών που χρησιμοποιούνται
- Αποσπά την προσοχή από το ζήτημα των **κοινωνικών ανισοτήτων και των κοινωνικών τάξεων**
- Συμβάλλει στη **νομιμοποίηση** της συνύπαρξης ολοφάνερης κοινωνικής στέρησης από τη μια μεριά και άκριτης αποδοχής του καπιταλισμού από την άλλη.
- **Η αιτία του αποκλεισμού δεν αναζητείται στη φύση του καπιταλισμού** αλλά στις σύγχρονες οικονομικές και κοινωνικές συνθήκες που τείνουν να αποκλείουν κάποιες ομάδες από τον κύκλο των ευκαιριών.

6. Ευπαθείς κοινωνικές ομάδες

- Ευπαθείς κοινωνικές ομάδες είναι εκείνες οι ομάδες του πληθυσμού που λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών τους, **αντιμετωπίζουν αυξημένο κίνδυνο ή απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό**
- Αυτές οι ομάδες συνήθως καταγράφονται επίσημα από τους κρατικούς φορείς ή από την ΕΕ, **έχουν έναν ενδεικτικό χαρακτήρα** και εκφράζουν κατά κανόνα τους **χώρους** στους οποίους **εμφανίζεται ευάλωτη μια κοινωνία**
- Εναλλακτικοί όροι: «ευάλωτες πληθυσμιακές ομάδες», «ομάδες υψηλού κινδύνου» κλπ.
- Συνήθως σε επίπεδο λόγου **συγχέουμε τις «ευπαθείς ομάδες» με τις «κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες»**

6. Ευπαθείς κοινωνικές ομάδες

Ενδεικτικές κατηγορίες ευπαθών κοινωνικών ομάδων

- ΑμεΑ
- παλιννοστούντες,
- μετανάστες,
- πρόσφυγες,
- μακροχρόνια άνεργοι,
- αιτούντες άσυλο,
- θύματα trafficking,
- θύματα ενδοοικογενειακής βίας,
- ομάδες με πολιτισμικές ή/και θρησκευτικές ιδιαιτερότητες,
- χρήστες και πρώην χρήστες ουσιών,
- ανήλικοι παραβάτες,
- φυλακισμένοι,
- αποφυλακισμένοι,
- άστεγοι,
- άτομα ευρισκόμενα σε κατάσταση φτώχειας και απειλούμενα από φτώχεια

6. Ευπαθείς κοινωνικές ομάδες

- Στην πραγματικότητα, τα άτομα αυτά πολύ συχνά εμφανίζονται να ανήκουν σε μια ή και περισσότερες ταυτοχρόνως ομάδες
- Το γεγονός αυτό είναι που τους προσδίδει το χαρακτηριστικό του αποκλεισμού, λόγω της **συσσώρευσης κοινωνικών μειονεκτημάτων**
- Αυτή ακριβώς η διαφοροποίηση συνιστά και τη συμμετοχή στις ευπαθείς ή αντίθετα στις κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες

ΜΕΡΟΣ Β

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΑΠΟΚΛΕΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΗΣ
ΚΡΙΣΗΣ

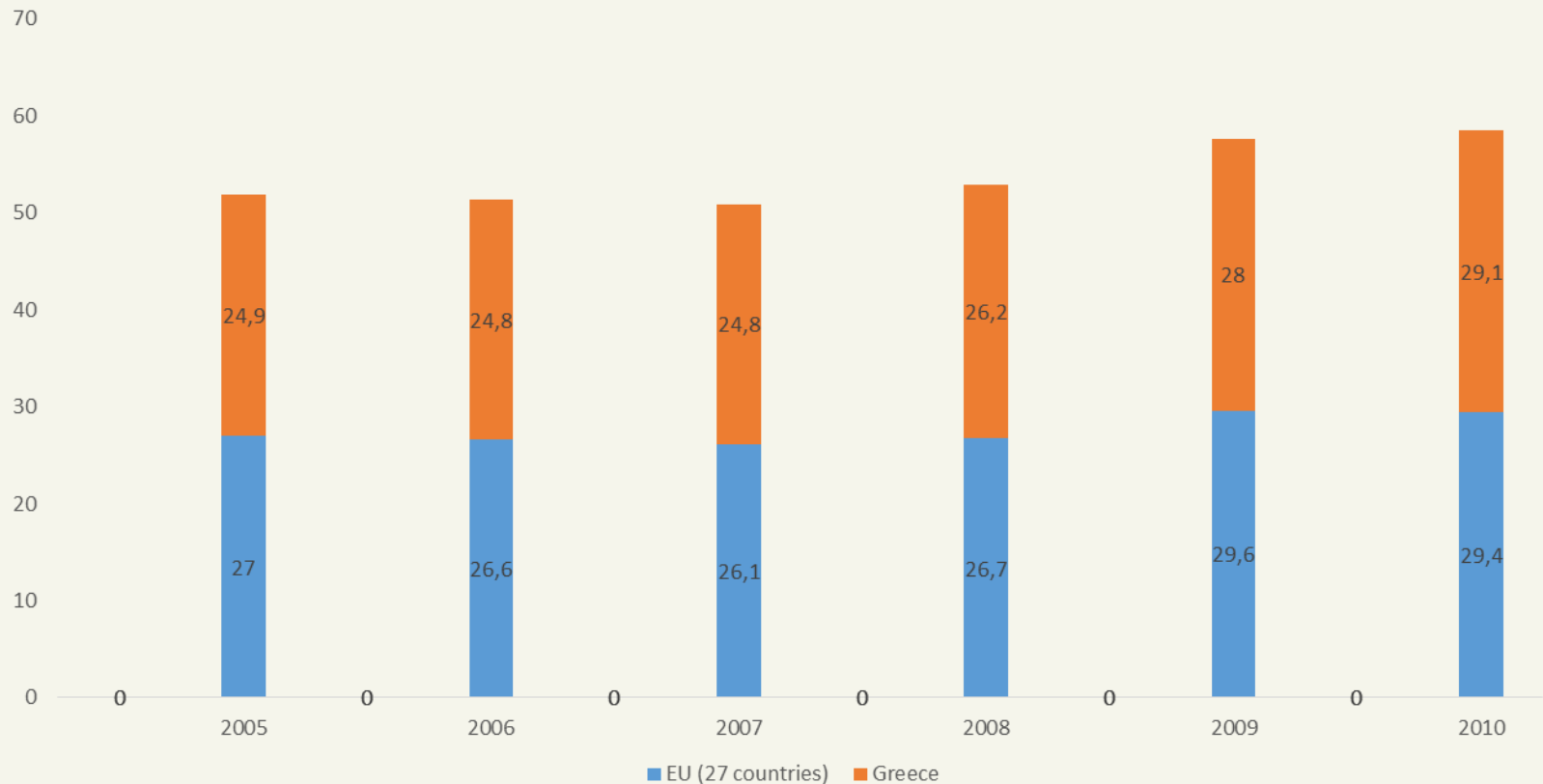
1. Ένα κοινωνικό κράτος ακατάλληλο για ...κρίσεις

Νοτιο-ευρωπαϊκό μοντέλο πρόνοιας που χαρακτηρίζεται από....

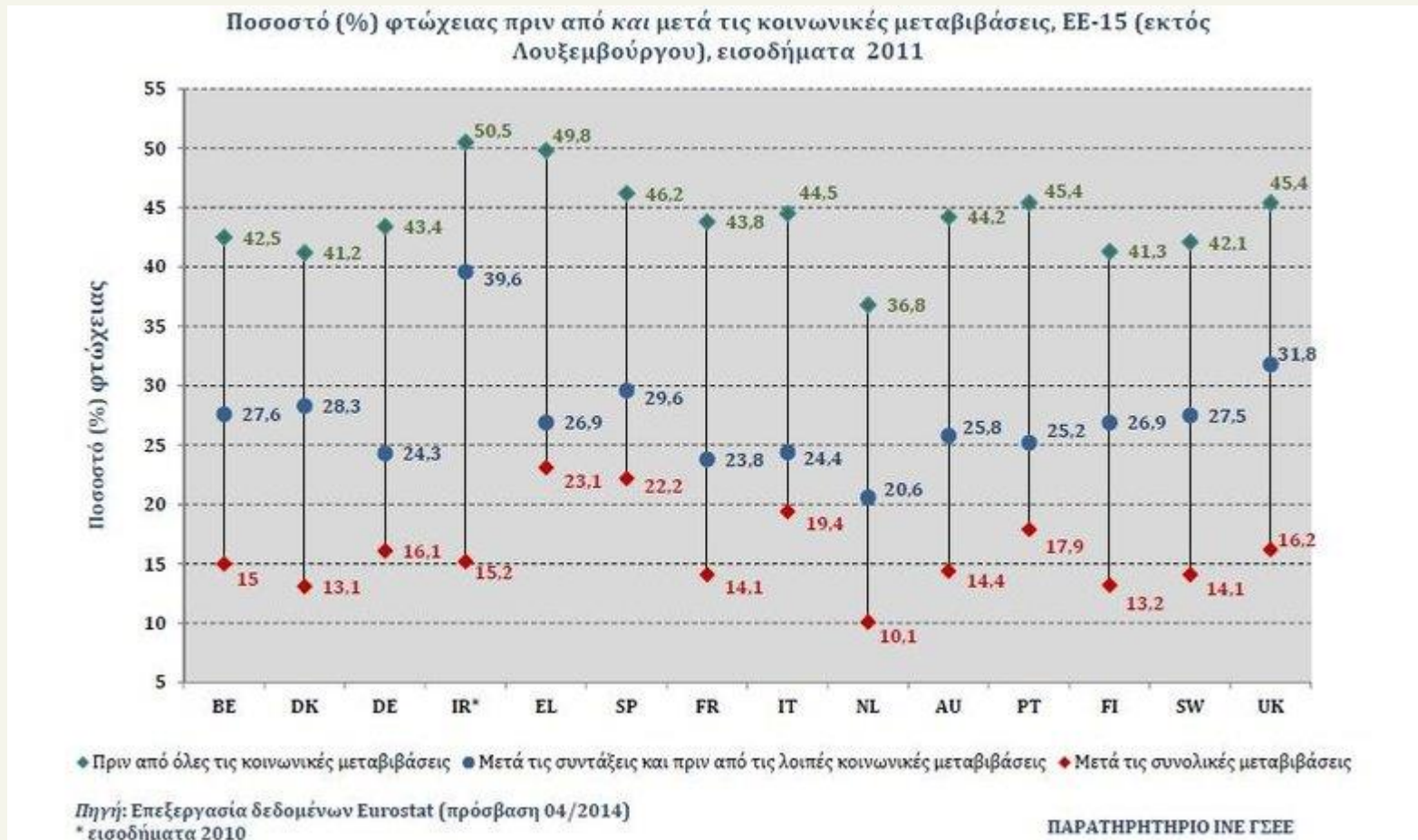
- **Υπολειμματική ανάπτυξη** των κρατικών κοινωνικών παροχών
- Σημαντικά **κενά** στο κοινωνικό δίκτυ ασφαλείας σε συνδυασμό με...
- **Νησίδες γενναιοδωρίας** για τον προστατευμένο πυρήνα της αγοράς εργασίας
- Έντονες **ανισορροπίες** και **κατακερματισμό** στην παροχή της κοινωνικής προστασίας
- Επιλεκτική διανομή των παροχών μέσω των **πελατειακών σχέσεων**
- Ισχυρό ρόλο της **οικογένειας**

1. Ένα κοινωνικό κράτος ακατάλληλο για ...κρίσεις

Κοινωνικές δαπάνες, Ελλάδα - ΕΕ27

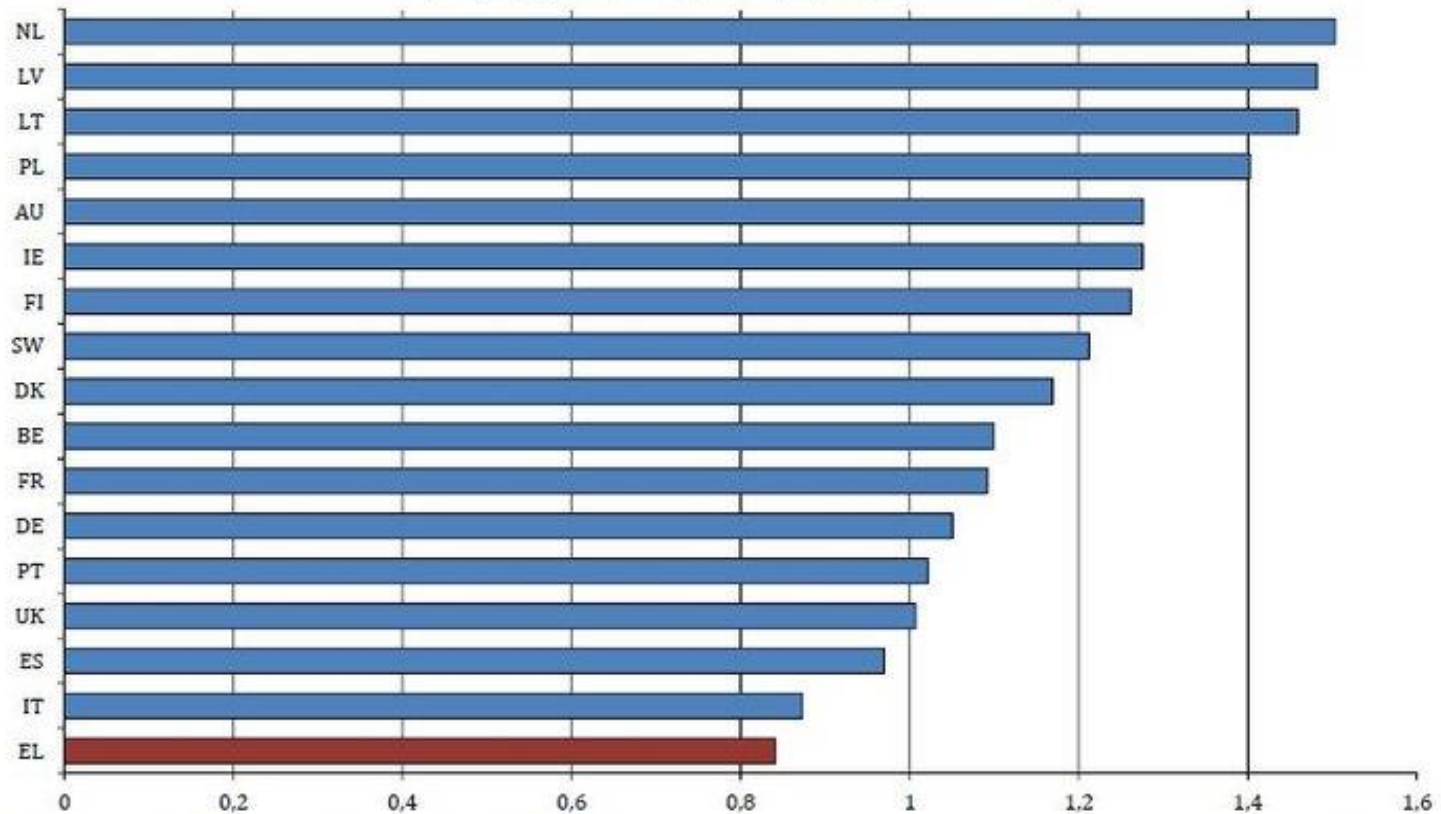

1. Ένα κοινωνικό κράτος ακατάλληλο για ...κρίσεις

1. Ένα κοινωνικό κράτος ακατάλληλο για ...κρίσεις

Δείκτης σχετικής αποτελεσματικότητας δαπανών για κοινωνική προστασία ως προς τη φτώχεια (μέσος όρος 2005-2011)

Πηγή: Επεξεργασία δεδομένων Eurostat (πρόσβαση 04/2014)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΙΝΕ ΓΣΕΕ

2. Η πρόσβαση σε εισόδημα και υλικούς πόρους Η εικόνα πριν από την κρίση

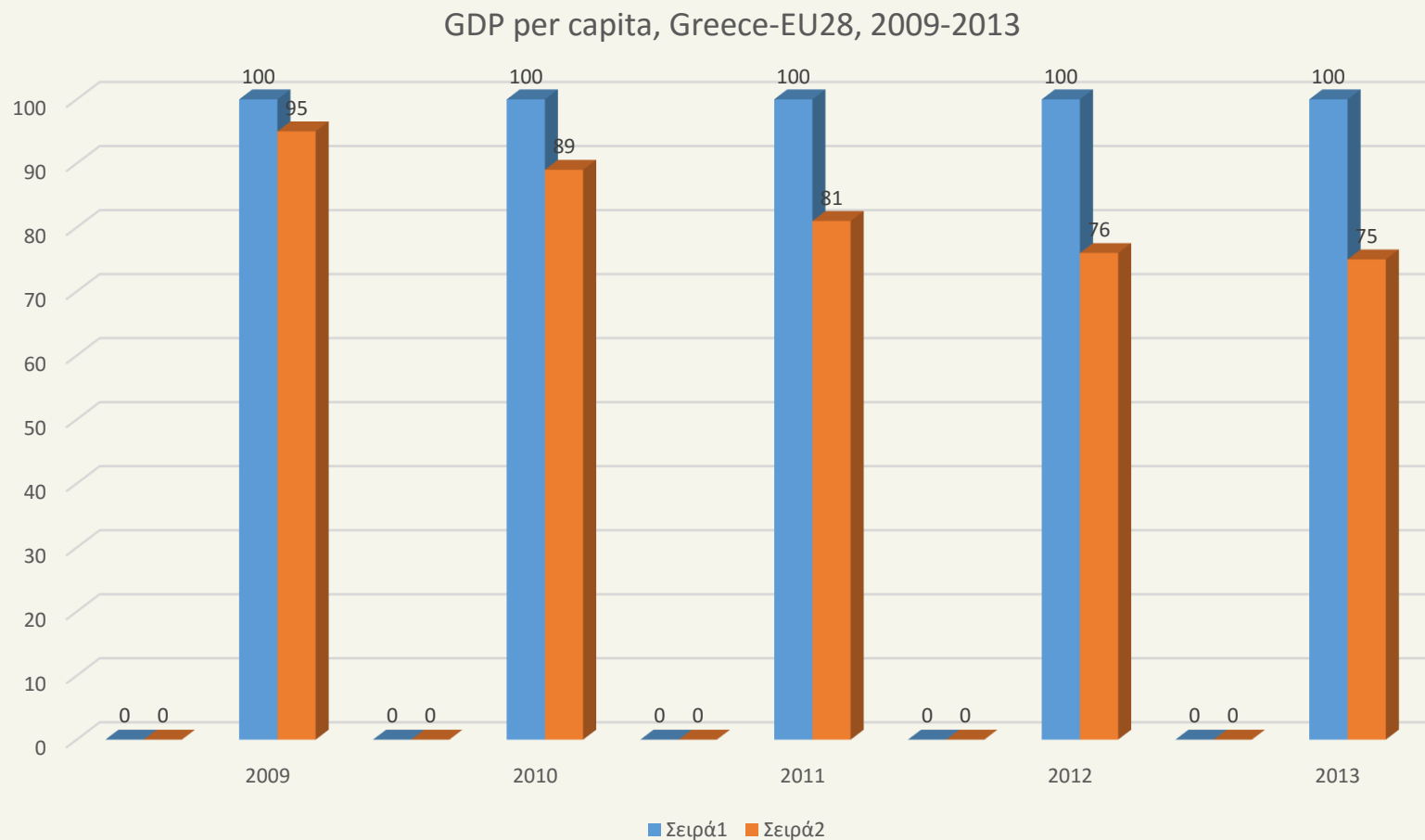

2. Η πρόσβαση σε εισόδημα και υλικούς πόρους Τα μέτρα της κρίσης

Οι περικοπές στα εισοδήματα και η αύξηση της φορολογίας

- Αύξηση άμεσης φορολογίας (εισοδήματος)
- Αύξηση έμμεσης φορολογίας (ΦΠΑ και αγαθών)
- Δραστικές περικοπές μισθών στο δημόσιο τομέα (30% μεσοσταθμικά σε ονομαστικές τιμές)
- Μείωση κατώτατων αποδοχών στον ιδιωτικό τομέα (22% -586ε) και ακόμη μεγαλύτερη μείωση για τους νέους κάτω των 25 ετών (32% - 511ε)
- Επιβολή εκτάκτων εισφορών αλληλεγγύης σε μισθούς και συντάξεις
- Επιβολή έκτακτου φόρου στα ακίνητα
- Κατάργηση 13^{ου} και 14^{ου} μισθού και 13^{ης} και 14^{ης} σύνταξης

2. Η πρόσβαση σε εισόδημα και υλικούς πόρους Η εικόνα μετά την κρίση

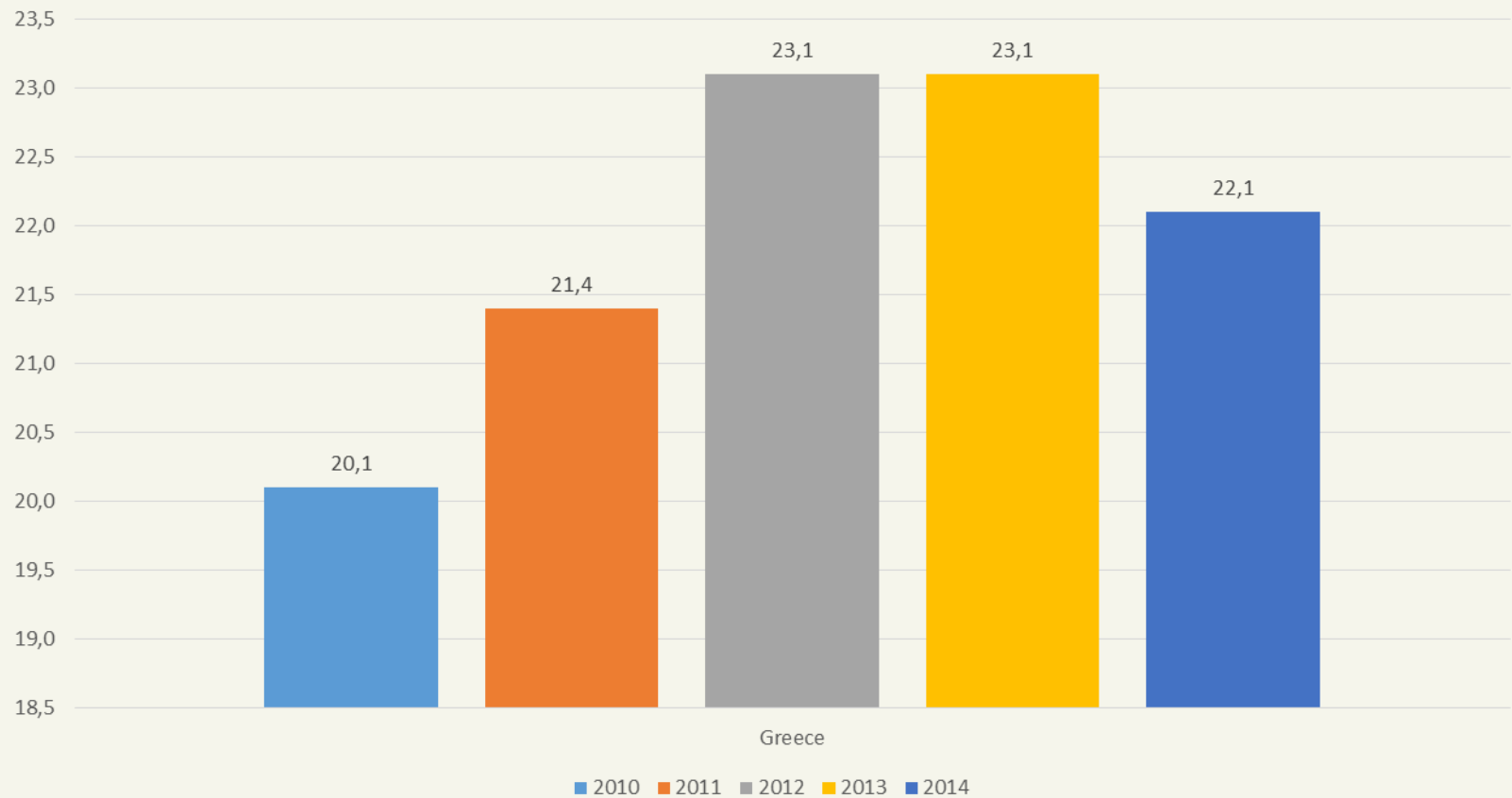

2. Η πρόσβαση σε εισόδημα και υλικούς πόρους Η εικόνα μετά την κρίση

Κατώφλι κινδύνου φτώχειας για ένα άτομο	4.608
Κατώφλι κινδύνου φτώχειας για τετραμελή οικογένεια και 2 εξαρτώμενα παιδιά κάτω των 14 ετών	9.677
Ποσοστό πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας, 2014	22.1%

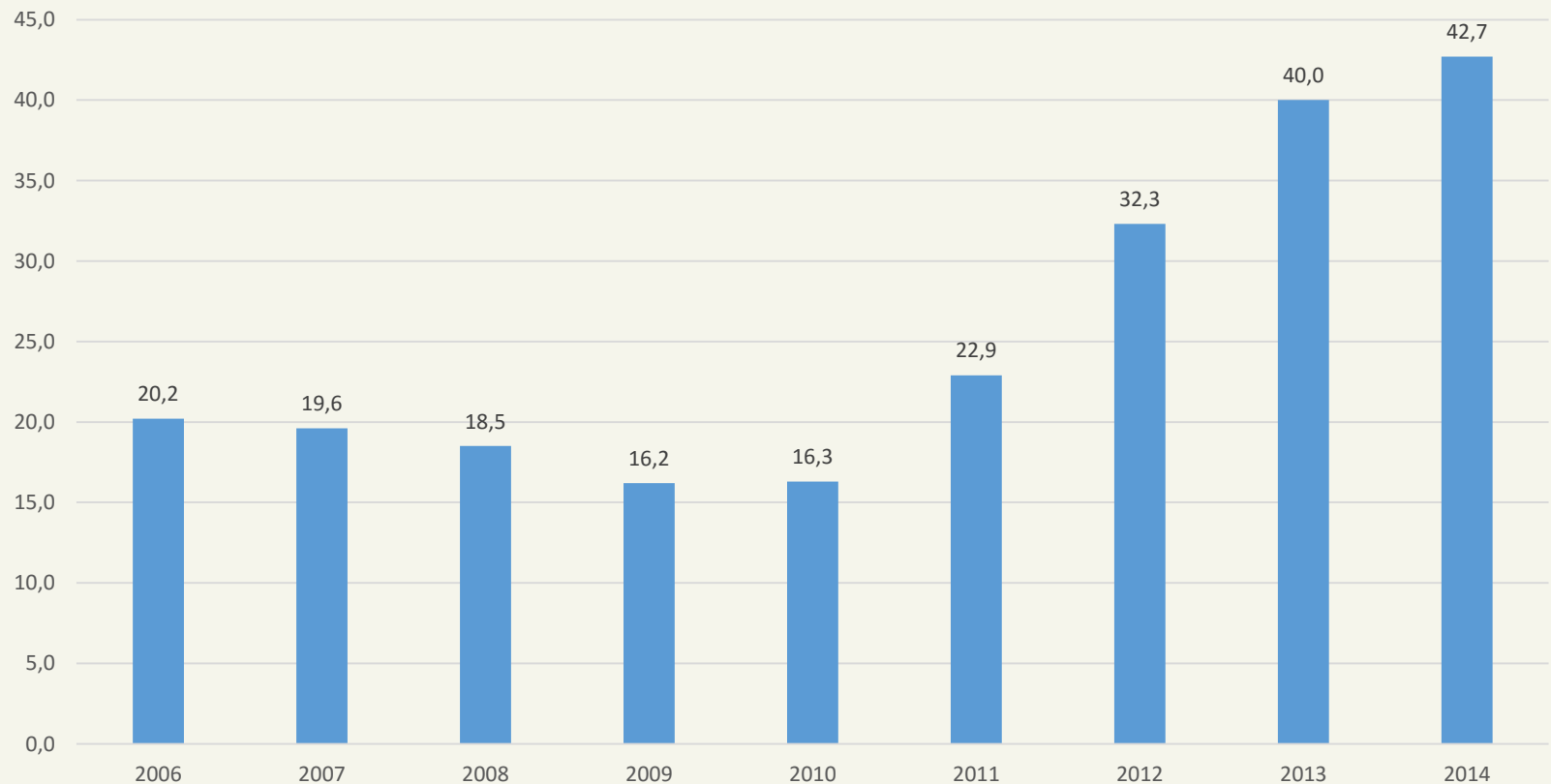
2. Η πρόσβαση σε εισόδημα και υλικούς πόρους Η εικόνα μετά την κρίση

Ποσοστό φτώχειας μετά τις κοινωνικές μεταβιβάσεις - Ελλάδα 2010-2014

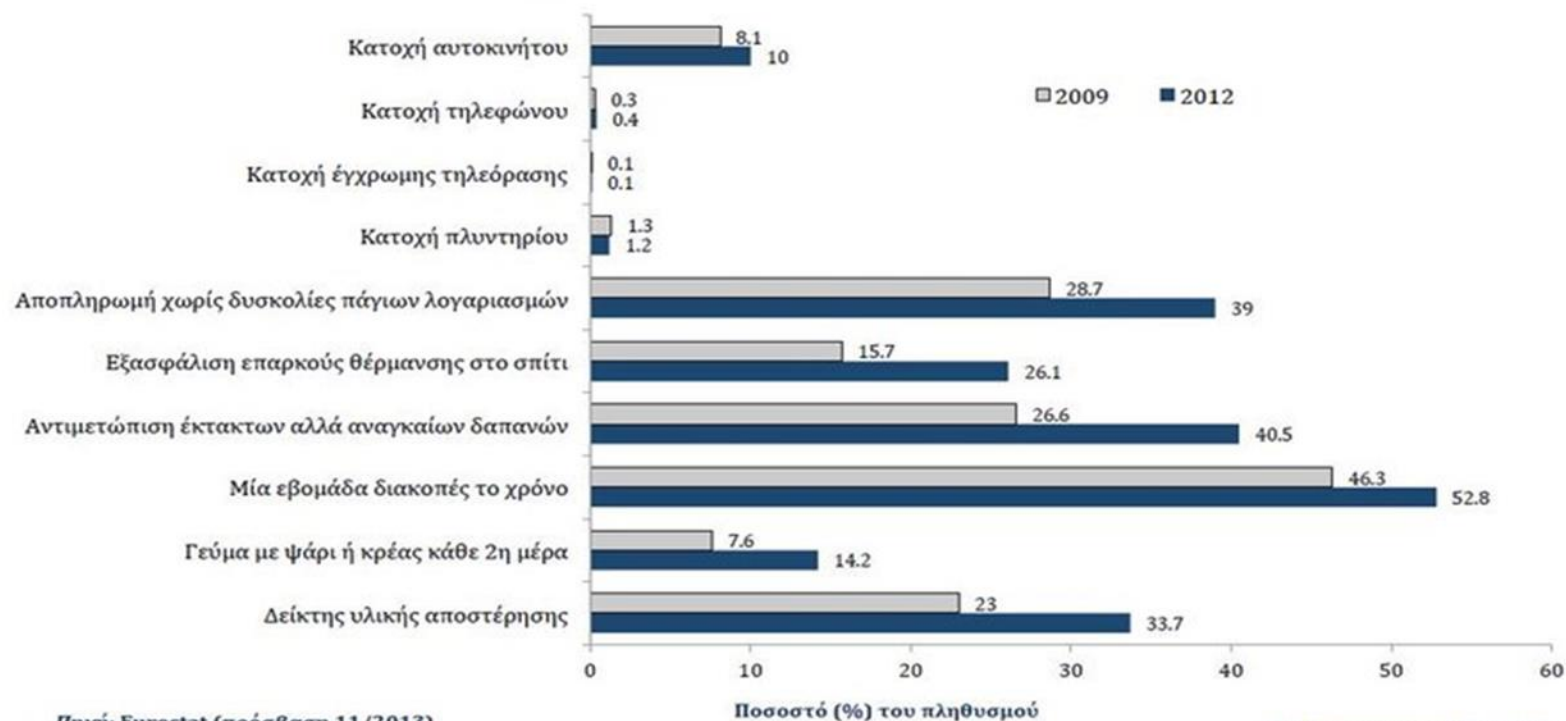
2. Η πρόσβαση σε εισόδημα και υλικούς πόρους Η εικόνα μετά την κρίση

Ποσοστό φτώχειας υπολογιζόμενο με τη γραμμή φτώχειας 2005, εκφρασμένης σε τιμές 2014 σύμφωνα με τον ΔΚΤ.

2. Η πρόσβαση σε εισόδημα και υλικούς πόρους Η εικόνα μετά την κρίση

Ποσοστό του πληθυσμού που αδυνατεί να καλύψει συγκεκριμένες ανάγκες, Ελλάδα 2009-2012

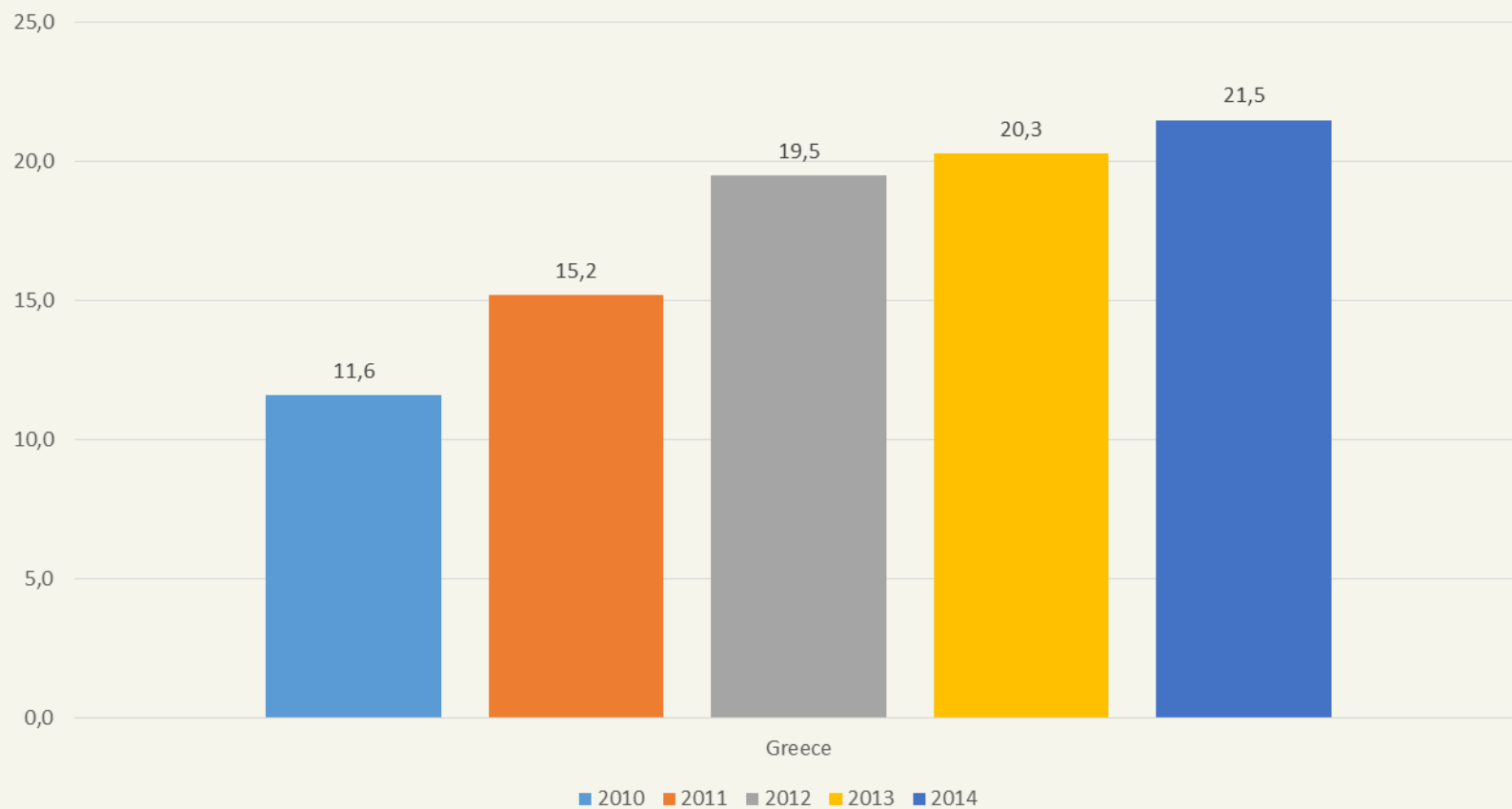

Πηγή: Eurostat (πρόσβαση 11/2013)

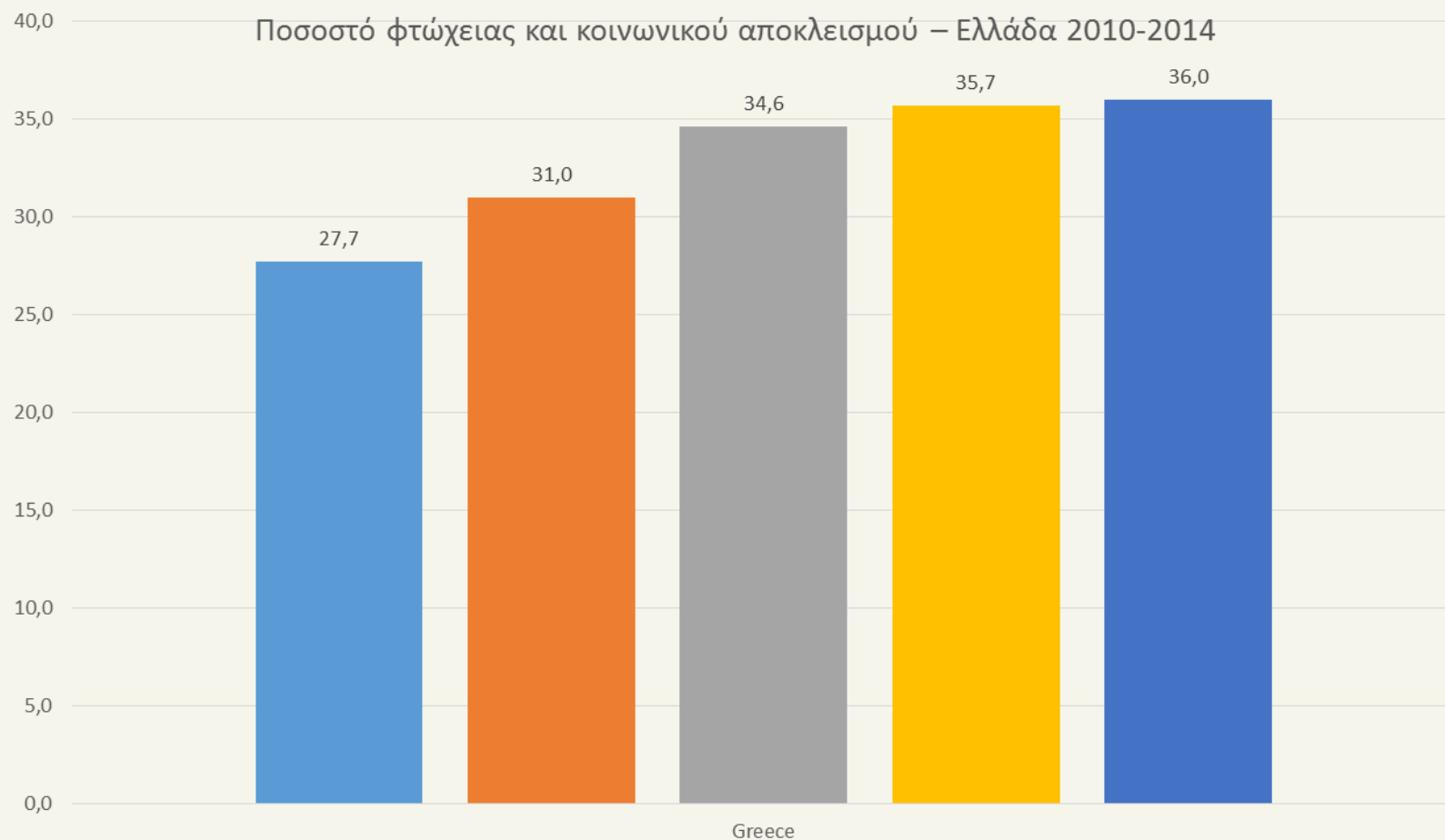
ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟ ΙΝΕ/ΓΣΕΕ

2. Η πρόσβαση σε εισόδημα και υλικούς πόρους Η εικόνα μετά την κρίση

Ποσοστό ατόμων που αντιμετωπίζουν σοβαρή υλική στέρσηση – Ελλάδα 2010-2014

2. Η πρόσβαση σε εισόδημα και υλικούς πόρους Η εικόνα μετά την κρίση

3. Πρόσβαση στην εργασία

Η εικόνα πριν την κρίση

Η ελληνική αγορά εργασίας παραδοσιακά χαρακτηριζόταν από:

- Υψηλό βαθμό **κατάτμησης** ανάμεσα σε μια:
 - υψηλά προστατευμένα και συνοδευόμενη από πλήρη κοινωνικά δικαιώματα «επίσημη» αγορά εργασίας - δημόσιο, ΔΕΚΟ κλπ. (**insiders**) και
 - από μια περιφερειακή, δευτερεύουσα αγορά εργασίας, με χαμηλή ή καθόλου προστασία και κοινωνικά δικαιώματα (**outsiders**),
- **Άνιση** κατανομή κοινωνικών επιδομάτων
- **Χαμηλή κινητικότητα** και ευελιξία
- Υστέρηση σε νέες μορφές οργάνωσης της εργασίας και
- **Αδύναμο δίκτυο κοινωνικής προστασίας** κατά της ανεργίας
- Υψηλά ποσοστά **αδήλωτης εργασίας**

Αναμφισβήτητη η ανάγκη για μεταρρύθμιση: Προς ποια κατεύθυνση;;;

3. Πρόσβαση στην εργασία

Τα μέτρα της κρίσης

Πρόσφατες θεσμικές μεταρρυθμίσεις (Ν. 3845/2010, Ν. 3899/2010
Ν. 4024/2011, Ν. 4046/2012)

Το περιεχόμενο των μεταρρυθμίσεων

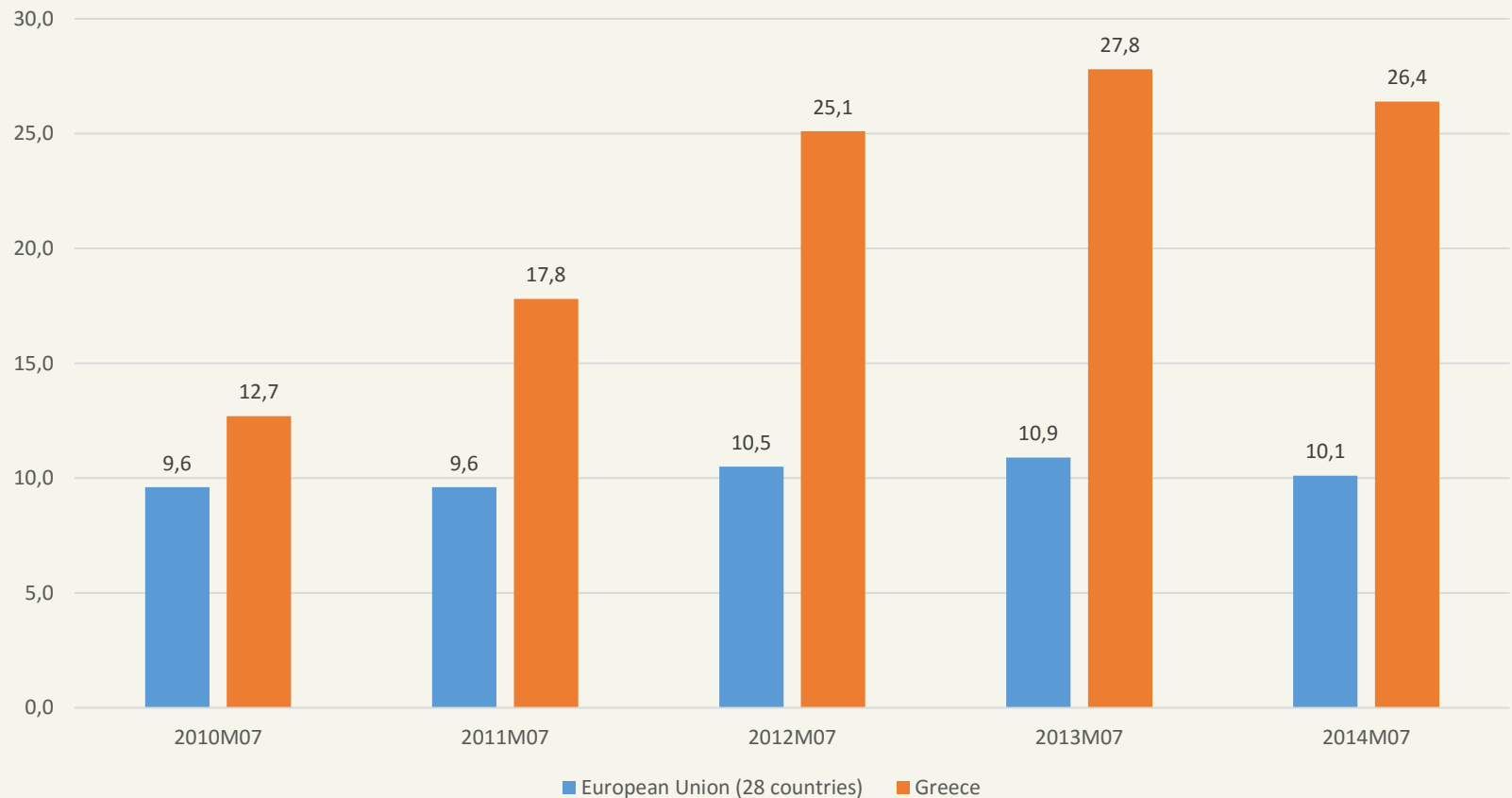
- **Μείωση κατώτατου μισθού** κατά 22% (586 ευρώ) και 32% (511 ευρώ)
- **Διευκόλυνση των απολύσεων** μέσω της χαλάρωσης της προστασίας των εργαζομένων
- **Ενίσχυση των ευέλικτων** και επισφαλών μορφών απασχόλησης
- **Αποδιάρθρωση του συστήματος των συλλογικών διαπραγματεύσεων** και των συλλογικών συμβάσεων εργασίας

Αντί για ευελιξία με ασφάλεια (flexicurity) – προς μια «ευέλικτη εκμετάλλευση (flexploitation)

3. Πρόσβαση στην εργασία

Η εικόνα μετά την κρίση

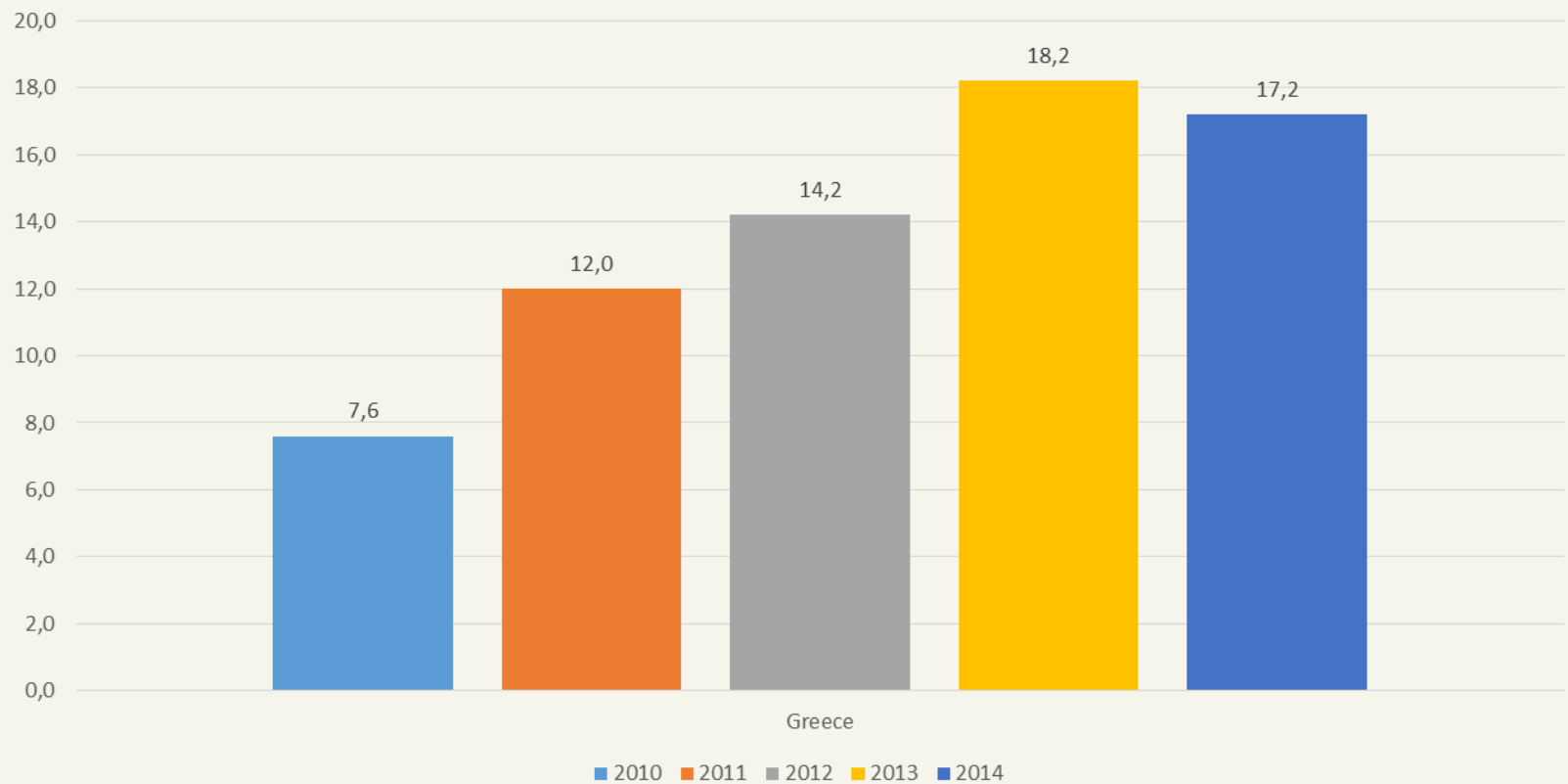
Ποσοστό ανεργίας Ελλάδα-ΕΕ28, 2010-2014

3. Πρόσβαση στην εργασία

Η εικόνα μετά την κρίση

Τίτλος Ποσοστό ατόμων (0-59) που διαβιουν σε νοικοκυριά με πολύ χαμηλή ένταση εργασίας - Ελλάδα 2010-2014

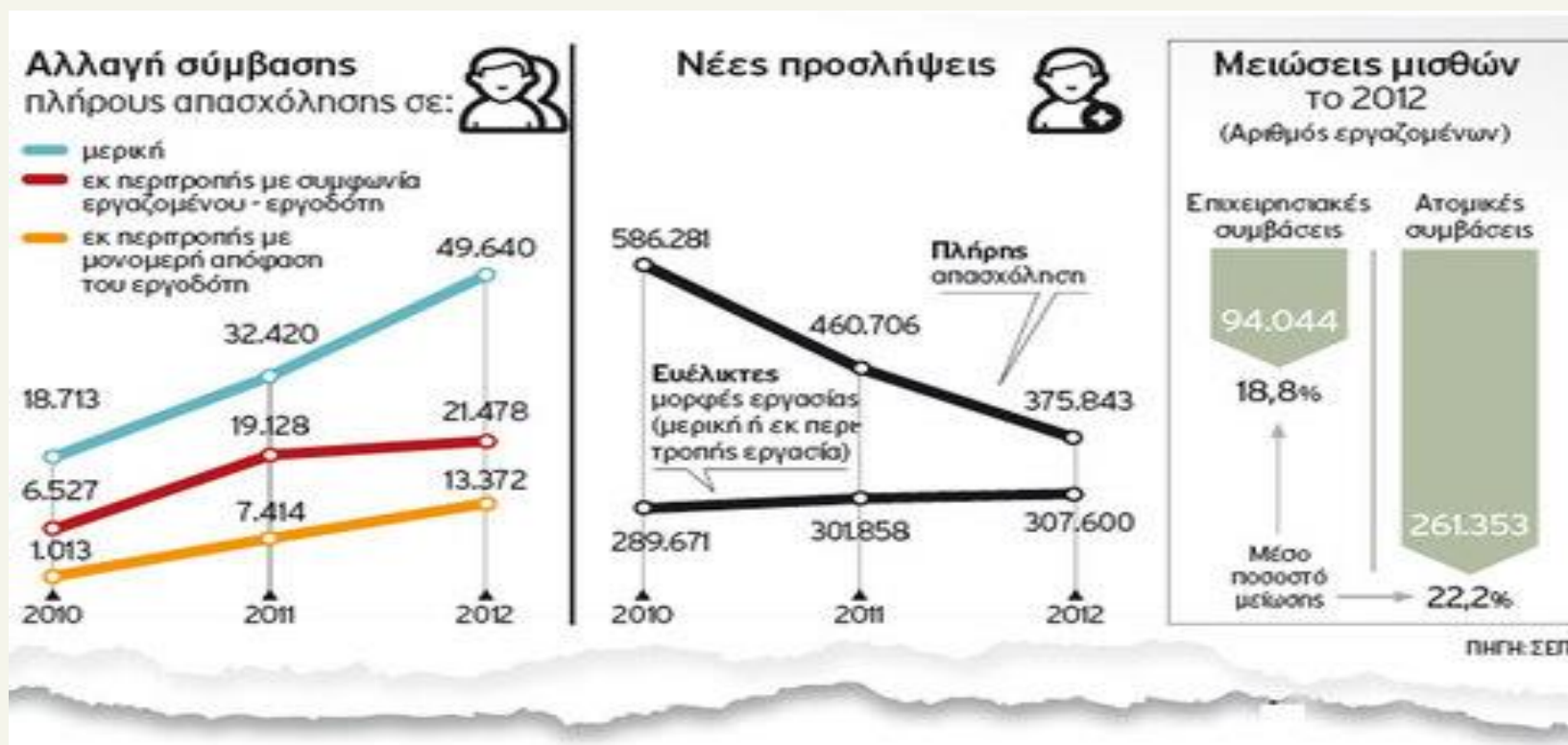

3. Πρόσβαση στην εργασία

Η εικόνα μετά την κρίση

Μειώσεις μισθών και υποκατάσταση της πλήρους από τη μερική απασχόληση

Πηγή: www.ethnos.gr, στοιχεία ΣΕΠΕ, 2012.

4. Πρόσβαση στην κοινωνική ασφάλιση

Η εικόνα πριν από την κρίση

Το ελληνικό σύστημα κοινωνικής ασφάλισης:

- Διανεμητικό σύστημα τύπου **Bismarck**
- **Κατακερματισμένο** και δαιδαλώδες
- **Ανισότητες** ως προς όλες τις παραμέτρους του συστήματος
 - Ηλικία συνταξιοδότησης
 - Ύψος εισφορών
 - Ελάχιστη περίοδο ασφάλισης
 - Συντάξιμες αποδοχές και ποσοστά αναπλήρωσης
- **Αναδιανομή** πόρων και δικαιωμάτων **προς λάθος κατεύθυνση**
- **Άδικο κοινωνικά** και **μη βιώσιμο δημοσιονομικά**
- **Αναγκαιότητα η μεταρρύθμιση, αλλά προς ποια κατεύθυνση;;;;;**

4. Πρόσβαση στην κοινωνική ασφάλιση

Τα μέτρα της κρίσης

Ν. 3863, 3865 /2010

- **Αλλάζουν ριζικά τη δομή** του συστήματος – απομάκρυνση από το σύστημα Bismark
 - Βασική σύνταξη
 - Αναλογική σύνταξη

- **Κάνουν αυστηρότερες τις προϋποθέσεις** συνταξιοδότησης
 - **Αυξάνουν τα όρια ηλικίας** (στα 67 και στα 62 με 40 έτη ασφάλισης) – Από το 2021 αναπροσαρμόζεται ανά τριετία σύμφωνα με το προσδόκιμο ζωής
 - **Αυξάνουν τα έτη εισφορών** (από 35 σε 40)
 - **Μειώνουν τα ποσοστά αναπλήρωσης** (από 2-3% σε 0.8-1.5%)

4. Πρόσβαση στην κοινωνική ασφάλιση

Τα μέτρα της κρίσης

Η βασική σύνταξη

- **360** ευρώ το μήνα (σε τιμές 2010) – κάτω από το όριο της φτώχειας
 - 12 φορές ανά έτος

- **Προϋποθέσεις**
 - ❖ δικαιούχοι αναλογικής σύνταξης **με 15+ έτη ασφάλισης (;)**
 - ❖ η βασική σύνταξη χορηγείται χωρίς εισοδηματικά κριτήρια
 - ❖ επιτρέπεται η είσπραξη της βασικής σύνταξης πριν τα 65 με μείωση 6% ανά έτος

 - ❖ μη δικαιούχοι αναλογικής σύνταξης
 - ❖ η βασική σύνταξη χορηγείται με εισοδηματικά κριτήρια
 - ❖ ετήσιο ατομικό εισόδημα: **5.400** ευρώ και οικογενειακό : **10.800** ευρώ
 - ❖ δεν επιτρέπεται η είσπραξη της βασικής σύνταξης πριν τα 65
 - ❖ εάν ο δικαιούχος έχει περάσει λιγότερα από 35 έτη στην Ελλάδα μεταξύ των 15 και 65 ετών, το ποσό της βασικής σύνταξης μειώνεται κατά 2,86% ανά έτος

4. Πρόσβαση στην κοινωνική ασφάλιση

Τα μέτρα της κρίσης

Η αναλογική σύνταξη

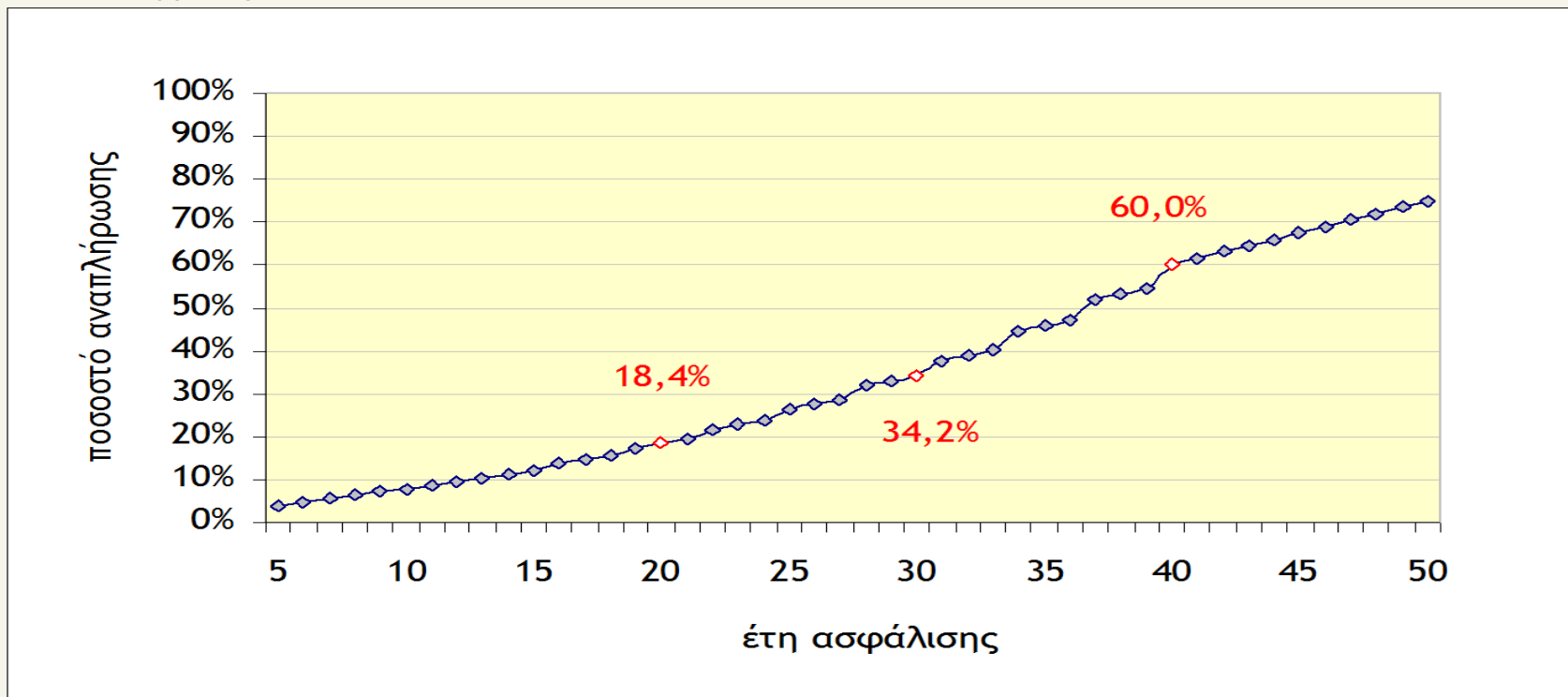
- Προκύπτει από τον συνυπολογισμό τριών παραμέτρων:
 - **συνολική διάρκεια ασφάλισης (έτη ασφάλισης)**
 - ❖ αριθμός ετών ασφάλισης
 - **μέσες δια βίου αποδοχές**
 - **ετήσιο ποσοστό αναπλήρωσης**
 - ❖ κυμαίνεται από 0,8% (1-15 έτη) έως 1,5% (40+ έτη ασφάλισης)

4. Πρόσβαση στην κοινωνική ασφάλιση

Τα μέτρα της κρίσης

Μείωση των ποσοστών αναπλήρωσης

Πηγή: Μάνος Μатσαγγάνης: Η κοινωνική πολιτική την εποχή της κρίσης. Κύκλος ανοικτών σεμιναρίων, 28 Φεβρουαρίου 2011, ΚΡΙΤΙΚΗ.

4. Πρόσβαση στην κοινωνική ασφάλιση

Τα μέτρα της κρίσης

N.3986/2011

- **Μείωση** κατά 20% **συντάξεων** πάνω από 1200 ευρώ και κατά 40% για συνταξιούχους κάτω των 55 ετών με σύνταξη άνω των 1000 ευρώ
- **Μείωση** από Νοέμβριο 2011, των **επικουρικών συντάξεων** ΙΚΑ κατά 30% και των ΔΕΚΟ κατά 15%

N. 3996/2011 και N. 4151/2013

- Πρόβλεψη για απονομή **προσωρινής σύνταξης** στο 80% της βασικής σύνταξης, λόγω μεγάλης καθυστέρησης στην απονομή της κανονικής σύνταξης

4. Πρόσβαση στην κοινωνική ασφάλιση

Τα μέτρα της κρίσης

N. 4051/2012

- Περαιτέρω μείωση βασικών συντάξεων πάνω από 1300 ευρώ κατά 12% και των επικουρικών κατά 10% (από 200-250 ευρώ), κατά 15% (από 250-300 ευρώ) και κατά 20% (από 300 ευρώ και πάνω)

N. 4052/2012

Συγχώνευση ταμείων επικουρικής ασφάλισης σε ΕΤΕΑ με συνακόλουθη μείωση των επικουρικών συντάξεων και εισαγωγή ρητρών βιωσιμότητας

N. 4093/2012

- Αύξηση ηλικίας συνταξιοδότησης από τα 65 στα 67 έτη και από τα 60 στα 62 με 40 έτη ασφαλιστικού ιστορικού)
- Κατάργηση 13^{ης} και 14^{ης} σύνταξης και περαιτέρω μείωση των συντάξεων άνω των 1000 ευρώ από 5-20%.

4. Πρόσβαση στην κοινωνική ασφάλιση

Η εικόνα μετά την κρίση

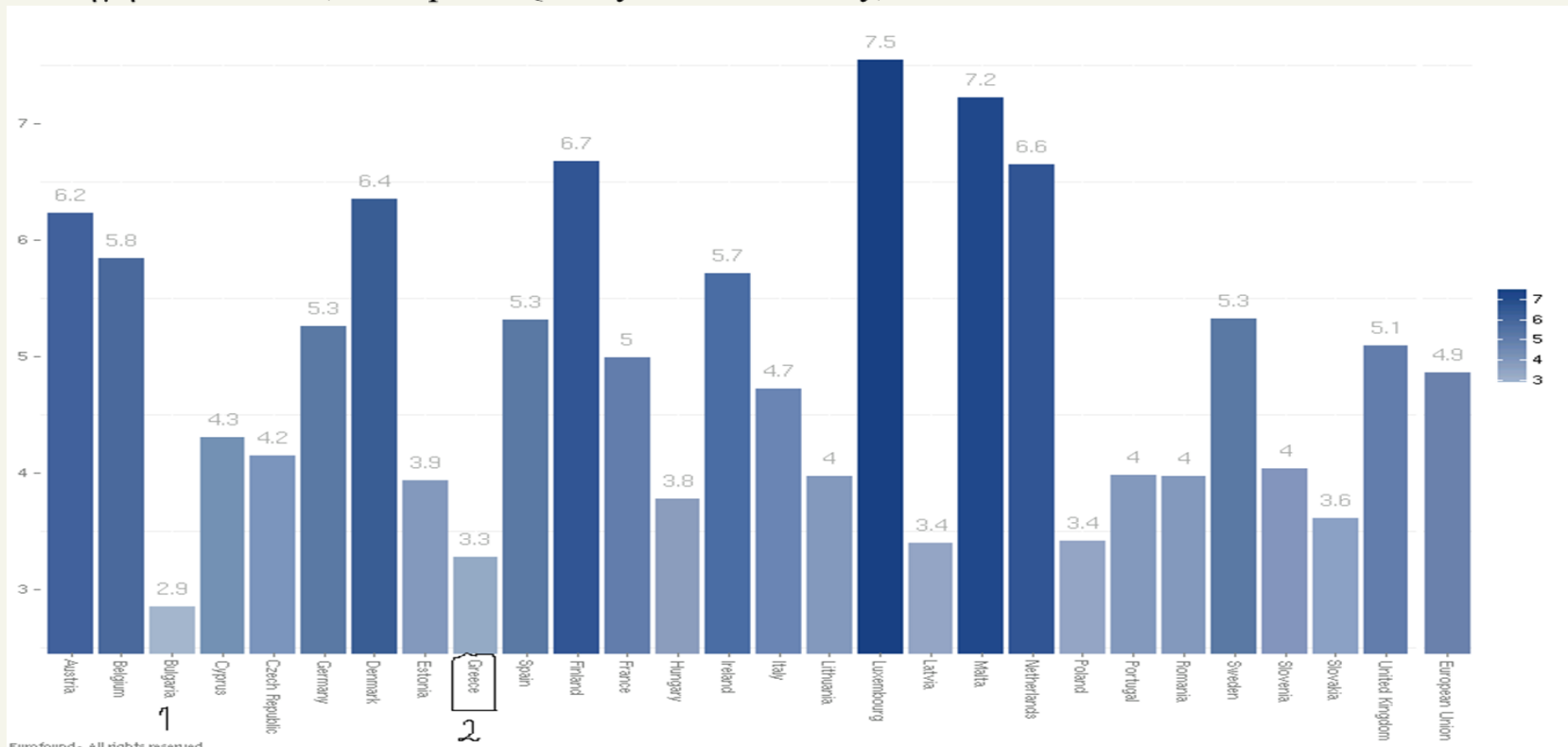
Επιπτώσεις αλλαγών

- Δραστική μείωση βασικών και επικουρικών συντάξεων των εν ενεργεία συνταξιούχων
- Η καθολική βασική σύνταξη **δεν είναιεντελώς καθολική**
 - εισοδηματικά κριτήρια για όσους έχουν λιγότερα από 15 χρόνια ασφάλισης
- Η αναλογική σύνταξη παρέχει **πολύ χαμηλά ποσοστά αναπλήρωσης**
- **Μείωση της αγοραστικής αξίας** των συντάξεων σε βάθος χρόνου
 - άρθρο 11 Ν3863/2010 (αναπροσαρμογή ύψους συντάξεων ανάλογα με το ρυθμό αύξησης του ΑΕΠ και του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή)
- **Δυσοίωνες προοπτικές** για όσους θα έχουν «φτωχές» διαδρομές εργασιακού βίου (ανασφάλιστη εργασία, ευέλικτες μορφές απασχόλησης, ανεργία)
- **Αναπαραγωγή και διεύρυνση των ανισοτήτων** και στην τρίτη ηλικία μεταξύ των insiders και outsiders στην αγορά εργασίας

4. Πρόσβαση στην κοινωνική ασφάλιση

Με τι βαθμό θα αξιολογούσατε το σύστημα κοινωνικής ασφάλισης της χώρας σας;

Πηγή: Eurofound, European Quality of Life Survey, 2012.

5. Η πρόσβαση στην υγεία

Η εικόνα πριν από την κρίση

- **Εθνικό Σύστημα Υγείας** (με στρεβλώσεις)
- **Δεν ολοκληρώθηκε ποτέ** με την συμπερίληψη όλων των βαθμίδων της υγειονομικής περίθαλψης (πρωτοβάθμια, δευτεροβάθμια, τριτοβάθμια)
- **Κατακερματισμός και ανισότητα** μέσω των πολλών ασφαλιστικών ταμείων υγείας
- Σταθερά **υψηλή ιδιωτική δαπάνη** υγείας
- **Κακοδιαχείριση** και **σπατάλη πόρων**

Και στον τομέα αυτό η ανάγκη για μεταρρύθμιση ήταν κάτι παραπάνω από εμφανής. Προς ποια κατεύθυνση όμως;;;;;

5. Η πρόσβαση στην υγεία

Τα μέτρα της κρίσης

- Πρωταρχικός στόχος: η διατήρηση της δημόσιας δαπάνης υγείας κάτω από το 6% του ΑΕΠ.- Η συνεχής μείωση του ΑΕΠ προκαλεί συνεχή συρρίκνωση των δαπανών

Ν. 2918/2011 : Δημιουργία ΕΟΠΥΥ

- Σωστή φιλοσοφία αλλά ομογενοποίηση παροχών προς τα κάτω – μείωση παροχών και αύξηση συμμετοχής ασφαλισμένων στο κόστος (σε εξετάσεις, φάρμακα και επισκέψεις σε γιατρούς)
- Μεταφορά χρεών των ασφαλιστικών ταμείων στο νέο οργανισμό
- Αδυναμία να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις προς προμηθευτές και ασφαλισμένους

5. Η πρόσβαση στην υγεία

Τα μέτρα της κρίσης

- **N.3868/2010** – καθιέρωση ολοήμερης λειτουργίας των νοσοκομείων του ΕΣΥ
 - Η επίσκεψη στα απογευματινά ιατρεία προϋποθέτει **αμοιβή – άνιση πρόσβαση**
 - **Αύξηση της συμμετοχής** των ασφαλισμένων στα νοσοκομεία στα 5 ευρώ
 - Εισαγωγή για νοσηλεία με **εισιτήριο 25** € από το 2015;;;
- Κατάργηση και συγχώνευση νοσοκομείων και υγειονομικών μονάδων
 - **Έλλειψη κρεβατιών, προσωπικού και βασικού υγειονομικού υλικού** στα νοσοκομεία και κέντρα υγείας
 - Κι όλα αυτά όταν υπάρχει **αύξηση της ζήτησης** των δημοσίων υπηρεσιών κατά περίπου 30%

5. Η πρόσβαση στην υγεία

Η εικόνα μετά την κρίση

- Προτεραιότητα η **περιστολή δαπανών** έναντι της ποιότητας, ισοτιμίας στην πρόσβαση και της καθολικότητας
- Περαιτέρω **απομάκρυνση από τις βασικές αρχές** ενός πραγματικού ΕΣΥ
- Ενίσχυση της **ιδιωτικοποίησης** του συστήματος Υγείας με σοβαρές επιπτώσεις ιδιαίτερα για τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες
- **Εμπόδια στην πρόσβαση** στις δημόσιες υπηρεσίες υγείας (μεγάλες λίστες αναμονής, απόσταση κλπ.)
- **Αύξηση της ιδιωτικής δαπάνης**, ενώ τα εισοδήματα μειώνονται

5. Η πρόσβαση στην υγεία

Η εικόνα μετά την κρίση

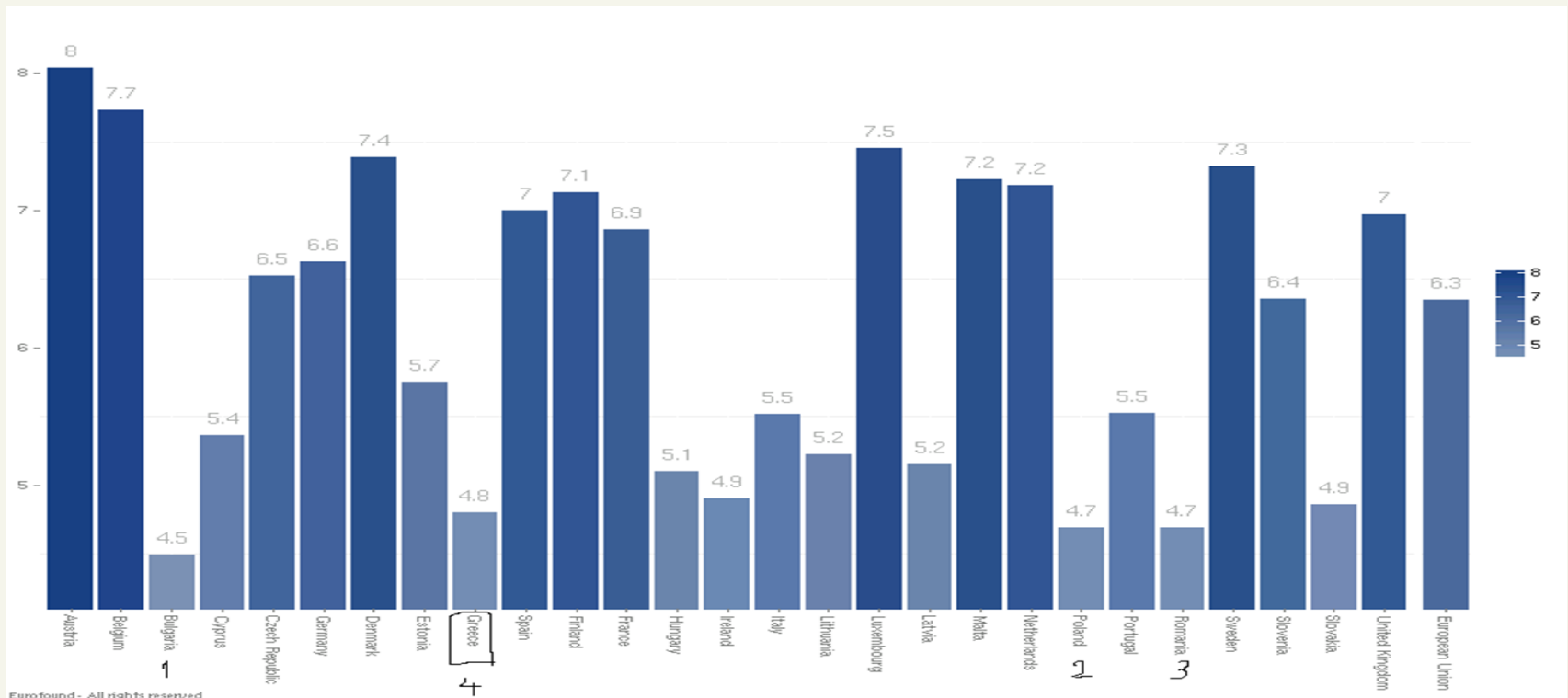
- «Δημιουργείται και εδραιώνεται στην Ελλάδα μια **εκτεταμένη ζώνη αποκλεισμού από τις δημόσιες υπηρεσίες υγείας**, που αφορά πια το 30% του πληθυσμού, που είναι
 - Άποροι
 - Ανασφάλιστοι
 - μακροχρόνια άνεργοι,
 - επαγγελματίες και έμποροι που χρεοκόπησαν ή αδυνατούν να πληρώσουν τις ασφαλιστικές τους εισφορές,
 - μετανάστες χωρίς χαρτιά», (Ομοσπονδία Ενώσεων Νοσοκομειακών Γιατρών Ελλάδας)
- «Το 2012, περισσότεροι από 4.000 ασθενείς, βρήκαν καταφύγιο στο Ιατρείο Κοινωνικής Αποστολής, με το 80% αυτών να είναι Έλληνες» (Κ. Δήμτσας Αποστολή)
- «Το 2012 περίπου 40.000 άνθρωποι επισκέφτηκαν τα κοινωνικά ιατρεία των Γιατρών του Κόσμου με το 40% αυτών να είναι Έλληνες», (Ν.Κανάκης, Γιατροί του Κόσμου).

5. Η πρόσβαση στην υγεία

Η εικόνα μετά την κρίση

Με τι βαθμό θα αξιολογούσατε τις υπηρεσίες υγείας της χώρας σας;

Πηγή: Eurofound, European Quality of Life Survey, 2012

6. Η πρόσβαση στην κοινωνική προστασία

Η εικόνα πριν από την κρίση

- Η κοινωνική πρόνοια ο «φτωχός» συγγενής του συστήματος
- Τα μέτρα στήριξης των φτωχών είναι **αποσπασματικά**, ασύνδετα μεταξύ τους, ενώ υλοποιούνται από διαφορετικούς φορείς.
- **Άνιση κάλυψη ευπαθών κοινωνικών ομάδων** (πχ έμφαση στους ηλικιωμένους και έλλειψη προγραμμάτων για οικογένεια, στέγαση, κοινωνικό αποκλεισμό)
- **Η αξία** της εισοδηματικής ενίσχυσης είναι συνήθως **υπερβολικά χαμηλή** ώστε να βοηθά ουσιαστικά τους αποδέκτες της.
- **Η διοικητική εφαρμογή** των μέτρων στήριξης του εισοδήματος των φτωχών είναι συχνά **προβληματική**, με αποτέλεσμα οι ενισχύσεις να μην φτάνουν τελικά σε εκείνους στους οποίους απευθύνονται.

Άρα:

- **Το κοινωνικό δίκτυ ασφαλείας**, όπως είναι διαμορφωμένο σήμερα, παραμένει **διάτρητο και αναποτελεσματικό**.

6. Η πρόσβαση στην κοινωνική πρόνοια

Η εικόνα πριν από την κρίση

Παραδείγματα

- Ένα διάτρητο δίκτυ ασφαλείας για τους ανέργους
 - Επίδομα χαμηλό, διάρκεια μικρή, ακάλυπτοι νεοεισερχόμενοι και μακροχρόνια άνεργοι
- Κατακερματισμός και ανισότητες στην προστασία της οικογένειας
 - Διαφορετικές παροχές ανάλογα με το επάγγελμα, έμφαση στις οικογένειες με 3+ παιδιά
- Κατακερματισμός και ανισότητες στην προστασία των ΑΜΕΑ
 - Πχ. επίδομα τυφλών (360 για εργαζόμενους και συνταξιούχους, 609 για επιστήμονες)

6. Η πρόσβαση στην κοινωνική προστασία

Τα μέτρα της κρίσης

Η προστασία από την ανεργία

■ **τακτικό επίδομα ανεργίας**

- αξία επιδόματος: 360 ευρώ το μήνα (από Μάρτιο 2012)
- αριθμός δικαιούχων: 196.000 (πρώτο τρίμηνο 2013)
 - 14% όσων ήταν άνεργοι έως 12 μήνες (1.353.000)

■ **επίδομα μακροχρόνια ανέργων**

- διάρκεια επιδότησης: 12 μήνες
- αξία επιδόματος: 200 ευρώ το μήνα (από το 2003!)
- αριθμός δικαιούχων: 28.000 (το 2013)
- 8% όσων ήταν μακροχρόνια άνεργοι το 2012 (355.000)

■ **Άλλα επιδόματα ΟΑΕΔ** (χαμηλού ύψους και περιορισμένης διάρκειας)

- Πηγή: Ματσαγγάνης, Μ. (2013), Η πολιτική κατά της φτώχειας στην Ελλάδα της κρίσης, Ενημερωτικό δελτίο, 6/13, Οικονομικό Πανεπιστήμιο

6. Η πρόσβαση στην κοινωνική πρόνοια

Τα μέτρα της κρίσης

Επέκταση του επιδόματος ανεργίας και στους ελ. επαγγελματίες

Ν. 3986/2011 (Άρθρο 44, παρ.2)

Υ.Α Φ.80000/8285/253/2013 (ΦΕΚ 705/Β' / 28.03.2013)

Υ.Α. Φ. 10035/οικ.1239/63, (ΦΕΚ 290/Β'/10.02.2014)

- Δικαιούχοι είναι οι ασφαλισμένοι του Οργανισμού Ασφάλισης Ελευθέρων Επαγγελματιών που **διέκοψαν τη δραστηριότητά τους** και **έχουν ρυθμίσει τις οφειλόμενες ασφαλιστικές εισφορές** ή τυχόν οφειλές από οποιαδήποτε αιτία, είναι δε ενήμεροι με τους όρους της ρύθμισης.
- Το ύψος του βοηθήματος είναι **360 ευρώ το μήνα**
- Η διάρκεια καταβολής από 3-9 μήνες ανάλογα με το ασφαλιστικό ιστορικό

6. Η πρόσβαση στην κοινωνική προστασία

Τα μέτρα της κρίσης

(1) Ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα

- Η πιλοτική εφαρμογή του θα ξεκινήσει σε 13 δήμους
- Υποβολή αιτήσεων από τα μέσα του Νοέμβρη 2015
- Κριτήρια είναι η διαμονή, το πραγματικό εισόδημα (έως 6.000 ευρώ) και η περιουσία (έως 200.000 ευρώ η ακίνητη περιουσία, έως 6.000 η κινητή περιουσία)

- Η δομή του προγράμματος προβλέπει:
 1. **Εισοδηματική ενίσχυση** (Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα)
 2. **Παροχή κοινωνικών υπηρεσιών και αγαθών**
 3. **Εργασιακή ένταξη και επανένταξη**

- **Ωστόσο, αυστηρά δημοσιονομικά όρια (20 εκ. ευρώ)**

6. Η πρόσβαση στην κοινωνική πρόνοια

Τα μέτρα της κρίσης

(1) Ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα (συν.)

Οικογενειακή κατάσταση	Μηνιαίο (ευρώ)	Ετήσια (ευρώ)
Άγαμος χωρίς παιδιά	200	2400
Ζευγάρι χωρίς παιδιά	300	3600
Ζευγάρι με 1 ανήλικο παιδί	350	4200
Ζευγάρι με 2 ανήλικα παιδιά	400	4800
Ζευγάρι με 3 ανήλικα παιδιά	450	5400
Ζευγάρι με 4 ανήλικα παιδιά	500	6000
Ζευγάρι με 1 ενήλικο παιδί	400	4800
Ζευγάρι με 1 ανήλικο και 1 ενήλικο παιδί	450	5400
Ζευγάρι με 2 ενήλικα παιδιά	500	6000
Ζευγάρι με 2 ενήλικα και 1 ανήλικο παιδί	500	6000
Μονογονεϊκή οικογένεια με 1 ανήλικο ή ενήλικο παιδί	300	3600
Μονογονεϊκή οικογένεια με 2 ανήλικα παιδιά	350	4200
Μονογονεϊκή οικογένεια με 2 ενήλικα παιδιά	400	4800

6. Η πρόσβαση στην κοινωνική πρόνοια

Τα μέτρα της κρίσης

Κατάργηση ΟΕΚ και ΟΕΕ

ΟΕΚ (Οργανισμός Εργατικής Κατοικίας)

- επίδομα ενοικίου ΟΕΚ
- Επιδότηση επιτοκίου στεγαστικού δανείου

Ο ΟΕΚ μαζί με τον ΟΕΕ καταργήθηκαν βάσει των άρθρων 1§6 και 2§1 του ν. 4046/12

6. Η πρόσβαση στην κοινωνική πρόνοια

Τα μέτρα της κρίσης

(2) Νέα οικογενειακά επιδόματα

Ν. 4093/2012 (όπως αντικαταστάθηκε και συμπληρώθηκε από Ν. 4111/2013 και Ν. 4144/2013)

- **Ενιαίο επίδομα στήριξης τέκνων**
 - Από 13-40 ευρώ μηνιαίως ανά παιδί
 - Καταβάλλεται σε κάθε οικογένεια από το πρώτο εξαρτώμενο τέκνο, βάσει του ισοδύναμου οικογενειακού εισοδήματος το οποίο χωρίζεται σε τρεις εισοδηματικές κατηγορίες

Ν. 4141/2013

- **Ειδικό επίδομα τρίτεκνου και πολύτεκνου**
 - 42 ευρώ μηνιαίως για κάθε τέκνο,
 - καταβάλλεται για οικογένειες που έχουν από τρία εξαρτώμενα τέκνα και άνω
 - χορηγείται εφόσον το οικογενειακό εισόδημα είναι έως 45.000 ευρώ, κλιμακούμενο και αυξανόμενο μετά το τρίτο τέκνο.

6. Η πρόσβαση στην κοινωνική πρόνοια

Τα μέτρα της κρίσης

Ν. 4019/2011 όπως έχει τροποποιηθεί με το νόμο 4052/2012 .

- «Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνική Επιχειρηματικότητα»
 - Στόχος η συνένωση των κοινωνικών δυνάμεων προς την κατεύθυνση της δημιουργίας Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων (Κοιν.Σ.Επ.) και της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, ιδιαίτερα για τα άτομα που ανήκουν στις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού.

6. Η πρόσβαση στην κοινωνική πρόνοια

Η εικόνα μετά την κρίση

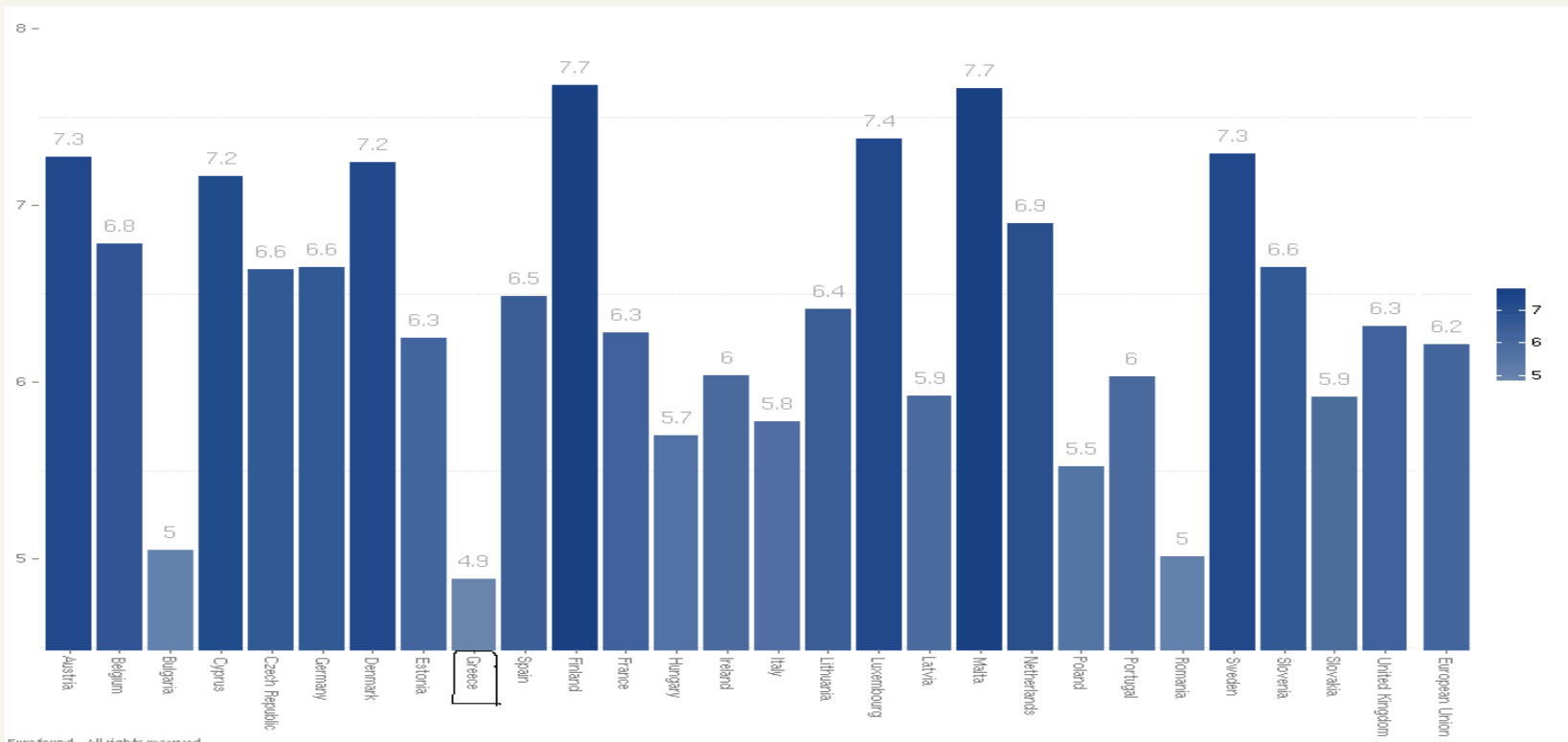
- Αν και ορισμένα από τα νέα μέτρα κινούνται προς τη σωστή κατεύθυνση, υπονομεύονται από την **ανεπάρκεια πόρων** για τη χρηματοδότησή τους
- **Οι περικοπές των κοινωνικών δαπανών συνεισφέρουν το 50% (6.1 δισ. από συντάξεις και άλλα κοινωνικά επιδόματα και 0.7 δισ. από εισφορές κοινωνικής ασφάλισης) επί των συνολικών περικοπών δαπανών στη διετία 2013-14 (9.6 δισ. και αύξηση φόρων 3.9 δισ.).**
- Από την άλλη πλευρά **το κόστος των νέων μέτρων** ανέρχεται μόλις **σε 372 εκ.** για τη διετία 2013-14.
- Διοικητική ανεπάρκεια

6. Η πρόσβαση στην κοινωνική πρόνοια

Η εικόνα μετά την κρίση

Με τι βαθμό θα αξιολογούσατε τις κοινωνικές υπηρεσίες για παιδιά στη χώρα σας;

Πηγή: Eurofound, European Quality of Life Survey, 2012.

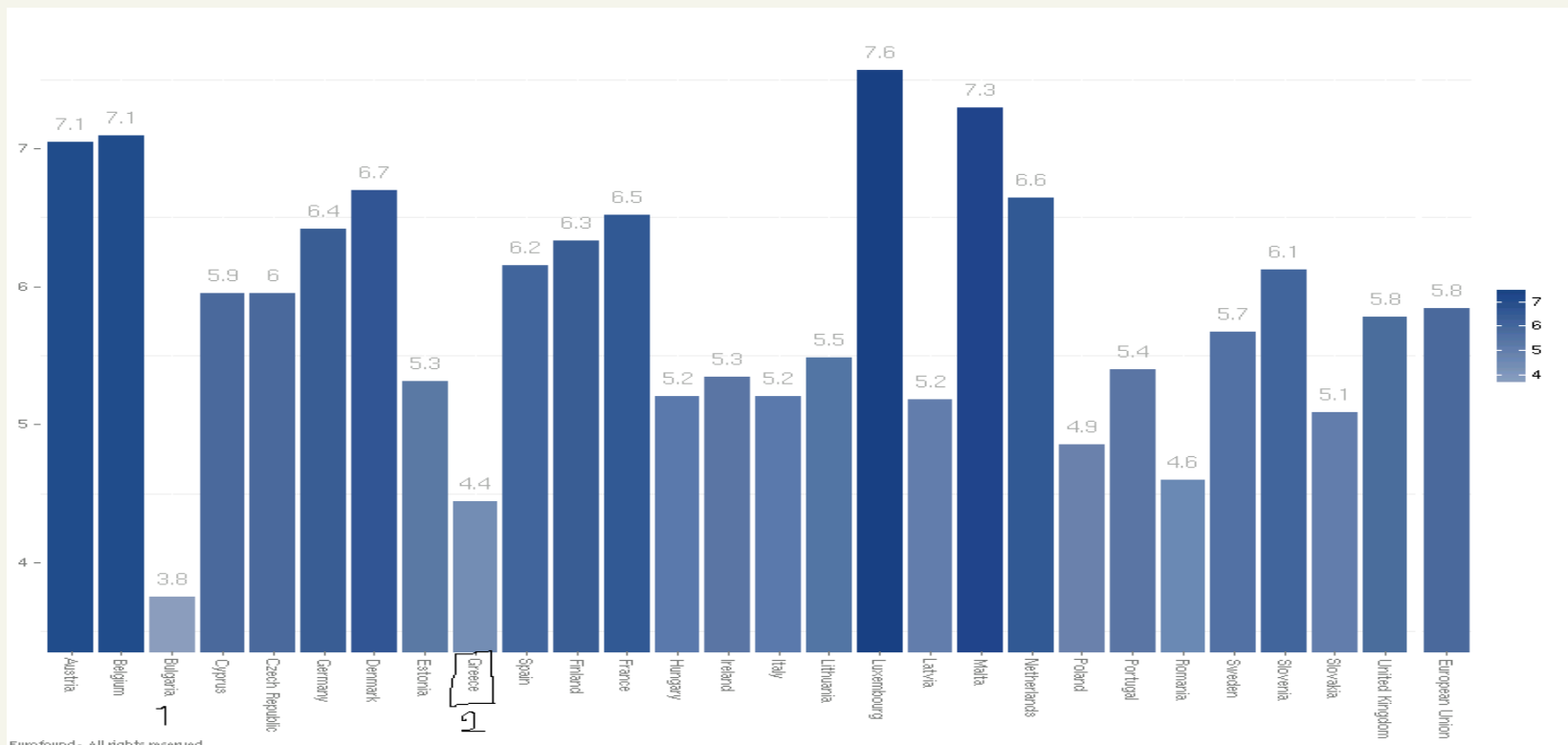
Eurofound - All rights reserved

6. Η πρόσβαση στην κοινωνική πρόνοια

Η εικόνα μετά την κρίση

Με τι βαθμό θα αξιολογούσατε τις υπηρεσίες μακροχρόνιας φροντίδας στη χώρα σας;

Πηγή: Eurofound, European Quality of Life Survey, 2012.

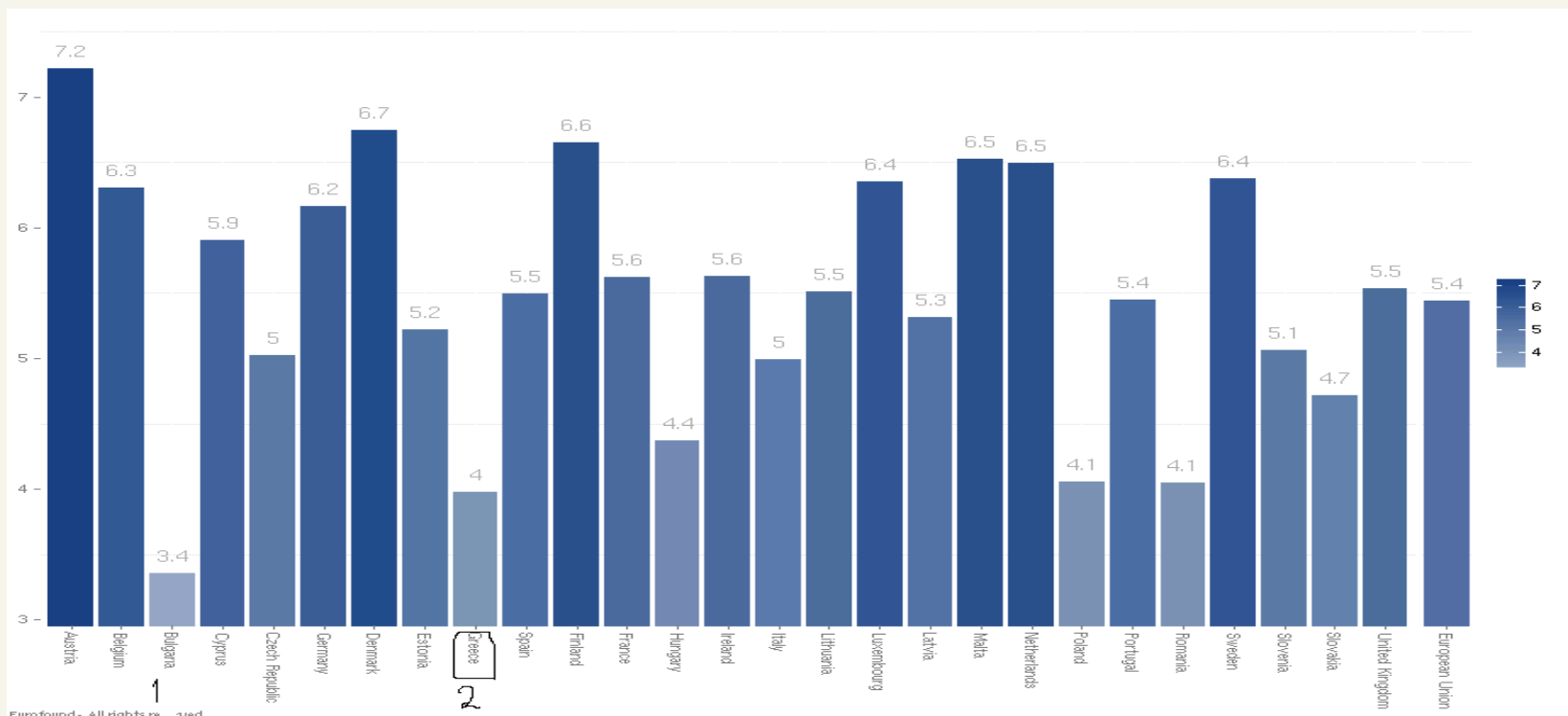

6. Η πρόσβαση στην κοινωνική πρόνοια

Η εικόνα μετά την κρίση

Με τι βαθμό θα αξιολογούσατε τις υπηρεσίες στέγασης στη χώρα σας;

Πηγή: Eurofound, European Quality of Life Survey, 2012.

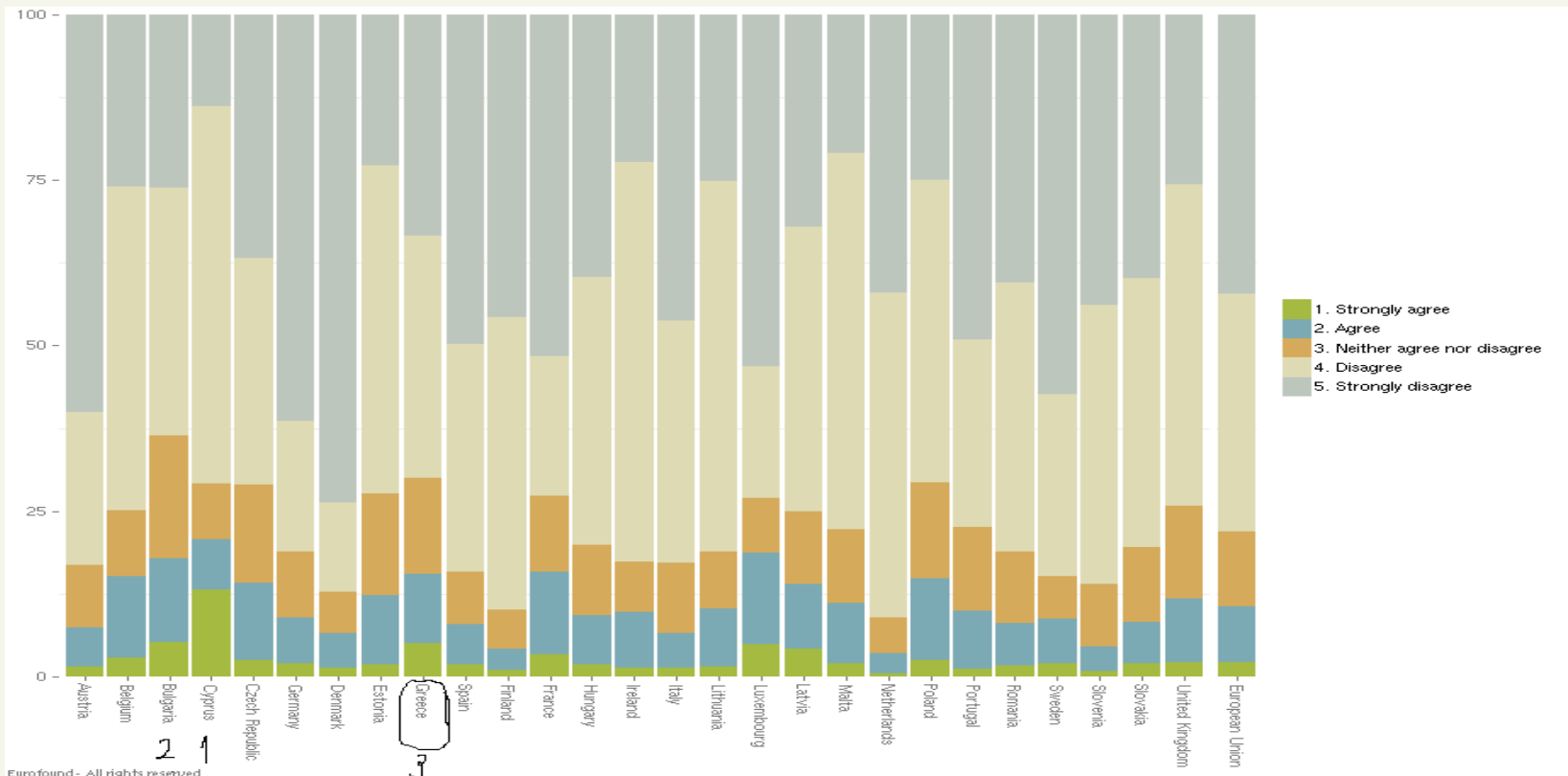

6. Η πρόσβαση στην κοινωνική πρόνοια

Η εικόνα μετά την κρίση

Νιώθω αποκλεισμένος από την κοινωνία

Πηγή: Eurofound, European Quality of Life Survey, 2012.

Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας

Ενδεικτική βιβλιογραφία

1. INE ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, (2013), Η Ελληνική οικονομία και η απασχόληση: Ετήσια έκθεση 2014, Αθήνα.
2. Levitas R. (1998), *The Inclusive Society? Social Exclusion and the New Labour*, Macmillan, London.
3. Ματσαγγάνης, Μ. (2011), *Η Κοινωνική Πολιτική σε Δύσκολους Καιρούς*, Κριτική, Αθήνα.
4. Matsaganis, M., (2012), “Social policy in hard times: the case of Greece”, *Critical Social Policy*, 32(3): 406-421.
5. Οικονόμου, Χ. (2013), «Υγεία, Σύστημα Υγείας και Κοινωνική Ενημερία», στο *Foreign Affairs*, The Hellenic Edition, Αθήνα.
6. Munck, R. (2005), “Social Exclusion: New Inequality Paradigm for the Era of Globalization”, in M. Romero and E. Margolis (eds) *Blackwell Companion to Social Inequalities*, UK: Blackwell, p. 31-50.
7. Οικονόμου Χ., Φερόνας Α. (επιμ.) (2006), *Οι Εκτός των Τειχών. Φτώχεια και Κοινωνικός Αποκλεισμός στις σύγχρονες κοινωνίες*, εκδ. Διόνικος, Αθήνα.
8. Sakellaropoulos Th., (2012), “Debt crisis and the welfare state in Greece”, *Global Express*, February 2012, International Sociological Association, διαθέσιμο στο <http://www.isa-sociology.org/global-dialogue/2012/03/debt-crisis-and-the-welfare-state-in-greece/>
9. Silver H. (1994), “Social Exclusion and Social Solidarity: Three Paradigms”, *International Labour Review*, vol. 133.
10. Τράπεζα της Ελλάδας, (2012), Κοινωνική Πολιτική και Κοινωνική Συνοχή στην Ελλάδα σε συνθήκες οικονομικής κρίσης, Αθήνα, διαθέσιμο στο http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/Κοινωνική_Πολιτική_και_Κοινωνική_Συνοχή.pdf
11. Petmesidou, M. (2012), Pensions, Health and Long Term Care, Annual National Report 2012, 2013 Greece, ASISP.
12. Φερόνας, Α. (2014), *Ο Εξευρωπαϊσμός της Κοινωνικής Πολιτικής. Θεωρία, Μεθοδολογικά Προβλήματα και η Ελληνική Εμπειρία*, εκδ. Διόνικος, Αθήνα (υπό έκδοση).